Кіно

ДВОХТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ
УКРАЇНСЬКОЇ КІНЕМАТОГРАФІЇ

20

ЗА ІНДУСТРІЯ
ЛІЗАЦІЮ

Кіно – це найважливіше для нас мистецтво
В. Ленін.

„КІНО"

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ КІНЕМАТОГРАФІЇ

№ 20 **Жовтень 1929 р.** **(68)**

Б'ЄМО НА СПОЛОХ

З фабрик надходять тривожні відомості про те, що є багато груп, які не працюють і не можуть розпочати роботу через відсутність сценарного матеріялу. Більше того, виконання зобов'язань фабрики щодо виробничих програмів на 1929/30 рік стоїть під загрозою також у зв'язку з відсутністю потрібної кількости, і особливо якости,—сценаріїв. На думку деяких робітників тепер повторюється історія 1927/28 року, коли на Одеській фабриці через брак сценаріїв більше 40% режисерських груп не мали роботи. Отже тепер треба про це писати, щоб мобілізувати думку робітників і не припустити повторення попередньої історії з кіновиробництвом.

Не один раз вже знімалась ця справа на сторінках преси, не один раз ухвалювались різні резолюції, не один раз заходились коло цієї справи, але глибокого й стійкого зрушення, що гарантувало б безперебійну роботу виробництва і дало змогу дійсно по науковому підійти до організації процесів виробництва, ми покищо не маємо. Проте, на сьогодні сценарне питання є основне і від нього залежить розв'язання всіх проблем кіновиробництва. Адже зрозуміло, що без сценаріїв неможна виконувати виробничих програмів, без сценаріїв ми не можемо здешевити продукцію нашого виробництва. Без них ми не зможемо створити таких організаційних підвалин, що свідчили б про дійсно фабричні умови творення кінопродукції, без них ми не можемо, нарешті, й виконати тих соціяльно-культурних завдань, що їх покладено на кінематографію. Виробництво без сценаріїв зазнає колосальних збитків, що далеко більші, ніж ті суми, що їх витрачають на сценарну справу.

От чому потрібно, не гаючи ані одної хвилини, розпочати велику, в повному розумінні цього слова, роботу, щоб винайти засоби розв'язання сценарної кризи. Тепер треба бити в одну точку—сценарну справу,—оскільки ця справа є вирішальна для дальшого поступу кінематографічної культури.

Нам здається, що попри цілу низку об'єктивних причин, які коріняться в нашій загальній культурній відсталості, є ще причини організаційного порядку, для усунення яких до цього часу ще, на превеликий жаль, не вжито з усією рішучістю і послідовністю потрібних заходів.

Вже минуло 5-ть місяців, відколи відбулася Всеукраїнська сценарна нарада. Ця нарада накреслила низку практичних заходів щодо організації сценарної справи, але покищо наслідків від цього немає. Треба запитати, де був Худвідділ ВУФКУ, де були Худвідділи фабрик, що вони до цього часу не спромоглися в належній пропорції і мірі виконати постанову Всеукраїнської сценарної наради. Очевидно, резолюції сценарної наради не є обов'язкові для наших керівників і робітників Худвідділів, бо-ж що вони робили до цього часу? Чим пояснити, що вони не розпочали серйозної роботи, щоб реалізувати ухвали сценарної наради, які набагато полекшали б розв'язати сценарну кризу? Ми можемо сміливо запитати: де робкори й культробітники, що їх треба було притягти до сценарної справи? Де курси сценаристів, на які покладались надії, що вони зможуть дати доплив свіжих сил у сценарну справу? Де заходи по лінії поширення сценарних майстерень літературними робітниками, робкорами-культурниками і що практично за 5-ть місяців зробили фабрики в цій справі? Де нові сили, притягнуті до сценарної роботи? Хай ті, що працюють по лінії художньо-ідеологічного керівництва в українській кінематографії, дадуть нам відповідь на ці запитання. Але, очевидно, ясної й чіткої відповіди ми не одержимо і, крім бюрократичних пояснень і посилань на „об'єктивні" умови, навряд чи ми матимемо інший матеріял від цих робітників.

Але ми висуваємо ці питання тому, що вони мають вирішальне значіння для розвитку кінематографічної культури. Ми ставимо ці питання для того, щоб виправити ті неприпустимі огріхи абсолютно некінематографічного темпу, які, на превеликий жаль, є у нас в організації художньої роботи і окрема в організації сценарної справи. Треба наполягти на всі наші організаційні недоліки, треба вдарити по слабому темпу, по неуважному ставленню з боку тих, які думають—„а може припливе",—які сподіваються, що „самотьоком", без організаційного втручання й певної організаційної роботи можна розв'язати сценарну проблему. Зараз треба вимагати, щоб Худвідділи фабрик заходились нарешті коло посилення темпу реалізації постанов Всеукраїнської сценарної наради. Ми повинні перед ними поставити рішучу вимогу щодо темпів організації сценарної роботи, бо ті темпи, що були до цього часу, не забезпечують нормального розвитку кінокультури, навпаки — вони гальмують цей розвиток і збивають кінематографію з нормального темпу.

Одночасно ми повинні мобілізувати громадську думку—думку робкорів, літературних і культробітників, щоб вони прийшли на допомогу українській кінематографії, розвиток якої на сьогодні цілковито залежить від розв'язання сценарної справи. На сьогодні сценарне питання, це—проблема над усі проблеми кінематографії. Ось чому потрібна активна допомога, потрібне втручання в цю справу активних учасників національно-культурного радянського будівництва.

Ми б'ємо на сполох, тому, що дійсно створилось загрозливе становище і якщо не ліквідувати його, українське кіно не лише не посунеться вперед, а й далеко відстане від попередніх ступнів свого розвитку. Отже треба бити на сполох, закликаючи громадськість на допомогу, і бити по тих, що мало зарадили такій основній і важливій справі, як забезпечення виробництва потрібною кількістю і відповідної якости сценаріями.

2

НАШІ Нотатки

Гарний приклад

Величезну вагу в справі кінофікації України може й повинна мати організована самодіяльність мас трудящих. Цей процес не набув ще належного масового характеру, проте він починає вже розвиватися у вигляді організації кооперативних кінотовариств.

Цікавий почин, як повідомляє Маріупільська „Наша Правда“, зроблено в Першотравенському районі. У вересні місяці там утворено районове кооперативне кінотовариство, яке поставило собі за завдання в найкоротший час кінофікувати увесь район. Товариство зараз провадить кампанію за втягування членів та приступає до будування кінотеатрів на території району. Придбано 2 стаціонарні та 2 пересувні кіноустави, які обслуговують виключно села. Найближчого часу мають ще придбати по одній уставі.

Кінотовариство обслуговує зараз 11 сел району та щомісяця демонструє 50 кінофільмів.

За вересень місяць до товариства записалося 110 пайовиків. Пайовий капітал досяг вже 2.336 карб. Крім того, селянство відрахувало з самооподаткування 6.300 карб.

За п'ятирічним пляном Першотравенське кооперат. кінотовариство має кінофікувати увесь район, влаштувати курси для підготовки кіномеханіків з селян, збудувати кільканадцять кінотеатрів, поширити серед селянства радіо та електрофікувати увесь район.

Вітаємо Першотравенівців й кличемо всі райони України брати з них приклад, щоб якнайширше притягти селянство до справи піднесення культури мас через кіно.

С. Даг

Церкву під кіно

До 12-тиріччя Жовтня Харківське товариство друзів радянського фото-кіна урочисто відкрило будинок кінокультури в приміщенні колишньої Новотроїцької церкви. Кубло темряви й релігійного дурману обернуто на вогнище культурної революції. Там, де ще вчора смердів ладан і чадили свічки, яскраво спалахнула електрика. Місце іконостасу прикрасив білий чотирьохкутник екрану. На солеї де гугнявили «слово боже» попівські голоси, влаштувано буфет, за «царськими вратами» міститься фотолябораторія. «Божі доми» загалом побудовані так, що їх дуже складно використати для розумових потреб, але через особливості архітектури саме цієї церкви її цілком раціонально пощастило перебити на двохповерховий будинок. У першому поверсі розташовано залю для глядачів на 200 місць та чимале фойє,— другому—книгозбірню-читальню та різні лябораторії та кабінети для практично-навчальної роботи. Знайшлося приміщення й для фотовиставки та для кутка по вивченню робітничого глядача. Є навіть дитяча кімната, де матері лишатимуть своїх дітей на час сеансу під доглядом педагогів.

Спимо

Перший раз наші селяне бачили кінокартину в 1926 р. Тоді приїжджав якийсь «гастрольор» і демонстував деякі «картинки». А останні три роки про кіно ні слова. Лише дехто ходив до райцентру за 12 верстов дивитись на картину, та це були аматори кіна.

А цього року придбали кіноапарата й у нас. Але придбали ще весною, а вже осінь, а й досі не устаткували, бо дінамо нема. Голова сельбуду т. Супрун їздив по дінамо до Києва. Погостював тов. Супрун в Києві тиждень, а дінамо не привіз. І досі стоїть апарат. А селянство каже: «нащо було самооподаткування брати, коли кіно не працює».

Словом наш сельбуд мало дбає проте, щоб устаткувати кіно. А до кіна селяни тягнуться, як рослина до світла. Коли приїздить пересувка Лубенської райспілки, то в театрі повно. І бере гроші райспілка, а наші сельбудівці сплять і сільрада ніяк не розбудить їх.

До цього часу в нас продемонстровано такі картини в послідовному порядку: «Сорочинський ярмарок», «Пісня на камені», «Поміщик», «Трипільська трагедія», «Тарас Трясило». Деякі демонстували по два сеанси.

Серп

ДИРЕКТОР ГРУПИ

В одному з останніх номерів журналу „Кіна“ була вміщена передовиця т. Нечеса. В ній автор порушує дуже актуальне питання про інститут адміністраторів зйомочних груп, що були-б уповноваженими дирекції, а не робітниками з адміністративними дорученнями.

Створити такий інститут дуже важко. Мало змінити в посвідченні слово „адміністратор“ на „уповноважений дирекції“, треба щоб особа, що носить цю назву, цілком їй відповідала. Роля адміністратора, не дивлячись на те, що вона невідома широким масам, дуже відповідальна на виробничій дільниці кінофронту. В цьому адміністраторі мусять синтезуватися всі галузі кінознаннів. Весь процес кіно-виробництва, мусить бути йому близький, зрозумілий. Треба знищити фразу, що „до адміністративних функцій це не стосується і тому перебуває поза моєю компетенцією“. Дирекція, надсилаючи адміністратора до групи, хоче бачити в ньому свої контрольні очі й, часто в тих випадках, коли робота провадиться поза фабрикою, свій розум. Адміністратору, щоб справитися з цими обов'язками, треба бути в кінематографічній справі всебічно освіченою людиною.

До обов'язків адміністратора входить налагодження правильних виробничих стосунків поміж всіма членами групи й зокрема налагодження добрих взаємин з режисером. До цього часу режисер і адміністратор ворогували. Не можна забувати, що режисер є особа, якій держава довірила велику суму грошей на поставу фільму. Завдання постави — у фіналі дати подвійну користь — виховати маси, піднести їх культурний рівень і в прокаті дати прибуток для постави наступних картин. Такий адміністратор один з найбільш корисних співробітників кіноколективу. Він організує всю роботу так, що вона проходить швидко, без зривів, раціонально й дає певну економію. Зовсім неправі деякі робітники адміністративного цеху, зважаючи, що не їх справа слідкувати за художнім виконанням картин.

Економія—це одна з підвалин, що на них базується адміністративна робота. У постійній гонитві за нею багато робітників проводить її в трохи потворній формі. Раз-по-раз через дрібниці адміністратор розпочинає суперечку з режисером, не ураховуючи, що ця дрібна деталь може відіграти велику ролю в картині.

Для адміністратора, охопленого економічною ідеєю, не має значіння наслідок цієї нерозумної економії. Доцільніше було б у такому випадкові (коли, звичайно, виправдувати цей шлях) не припускати до роботи взагалі і тоді залишилися б в наявності всі гроші, передбачені в кошторисі. Звичайно, бувають випадки (і дуже часто), коли адміністратор цілком доцільно проводить потрібну економію, не завдаючи шкоди картині. Є, правда, ще й інший гатунок нерозумної економії. По роду кінематографічної роботи доводиться стикатися з низкою різноманітних установ та організацій. Адмінробітникові, як особі, що провадить попередні перемови, треба, звичайно, вишукувати всіх засобів безкоштовної роботи, досягати мінімальних витрат, але давши зобов'язання платити, бути господарем свого слова і платити повністю і своєчасно. Слово адміністратора—повноцінний вексель. Деякі групи, після закінчення робіт, швидко зриваються з поля бійки, прикриваючи відступ адміністратором, що не сплатив грошей. Програє від цієї нерозумної економії тільки кіновиробництво. До цілої низки місць, куди ступала нога адміністратора та три ніжки здіймального апарату „кінематографістам вхід суворо заборонений“. Не дивлячись ні на які запевнення, до зйомок не допускають. Нагадує все це анекдот з побуту провінціяльних акторів: «Рятуйте речі—артисти приїхали“.

В роботі багатьох наших співробітників спостерігається ще пережиток російської Обломовщини. Повільність, млявість, а часом справжні лінощі головні вороги роботи.

Енергія адміністратора мусить збільшувати виробничу працездатність групи. Доцільний розподіл обов'язків між окремими членами групи є запорука раціональної роботи надалі.

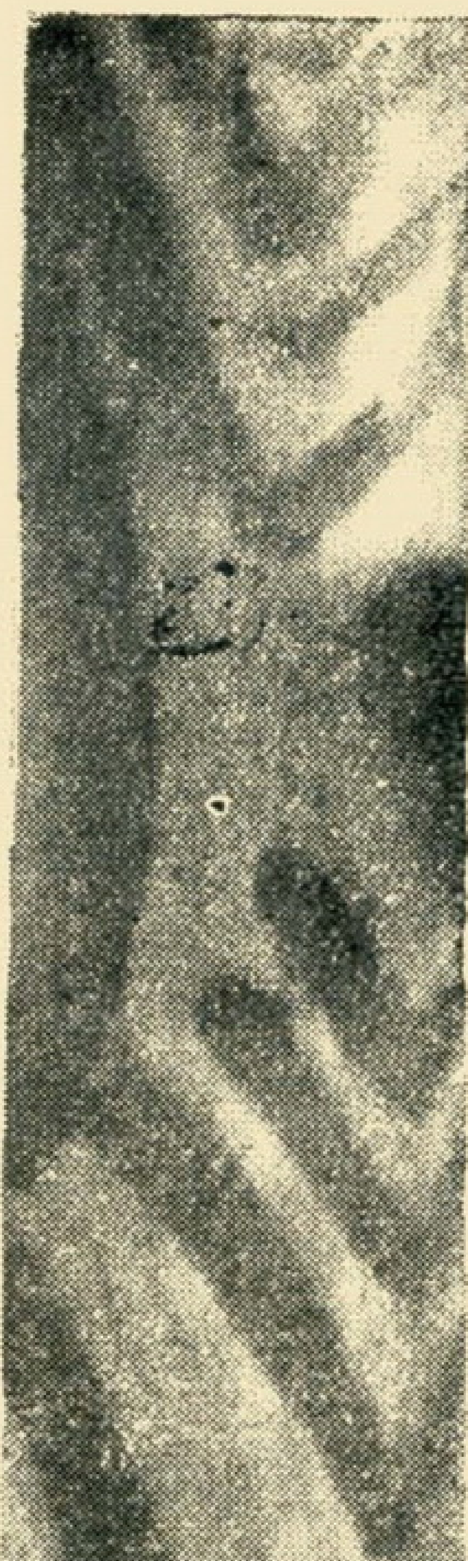
Зробивши розпорядження, що забезпечує порядок роботи, адміністратор не може спочити на лаврах. Невпинно, по кілька разів треба перевіряти, в якому стані виконання підготовчої роботи.

Праця адміністратора важка. В експедиції, і навіть на фабриці він є одночасно організатор, контрольор, кореспондент, бухгалтер, і навіть скарбник у здіймальній групі. Для того шоб виховати кадри адміністраторів фахівців, треба підібрати таких людей, що дивилися б на цю роботу, як на постійну для себе.

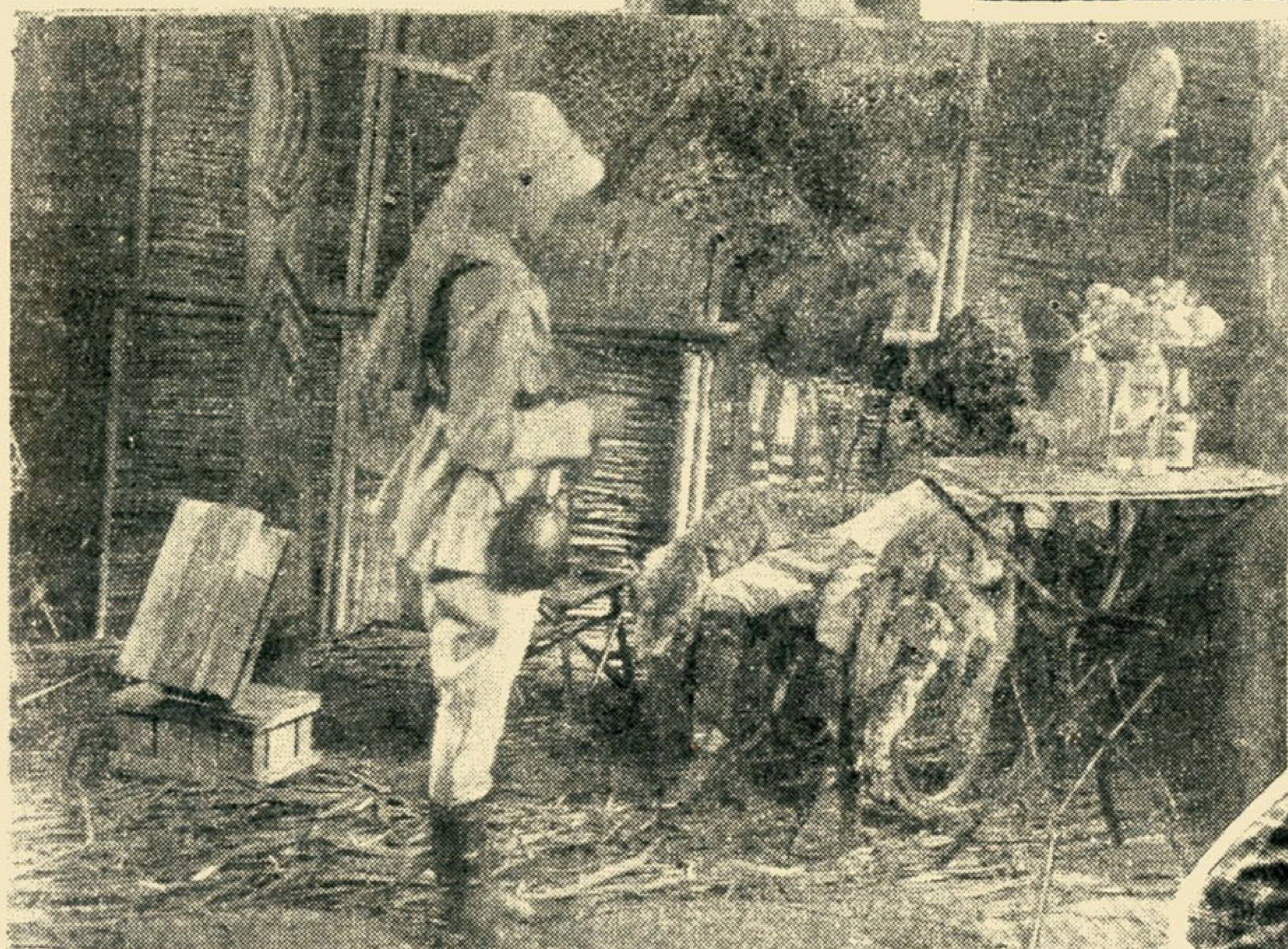
Нарешті треба сказати кілька слів про методи адміністрування. Одна з них (назвемо її дореволюційною) виявляється в неприступності, замкненості, гриманні та вічних скаргах на окремих робітників. Друга ж (сьогоднішня—радянська) полягає в тому, що в групі створюються умови виробничого колективу, де бадьоро й спільно, без лайки й конфліктів, провадиться відповідальна культурна робота — зйомка радянського фільму. Цим новим шляхом мусить піти наш адміністратор.

О. Кесельман

САМ СОБІ РОБІНЗОН

Режисер — Л. ФРЕНКЕЛЬ

Оператор — ВОВЧЕНКО

Сценарій — ДЕВЯТНІНА

Кадр з першого тонфільму ВУФКУ „Земля“, що його ставить на Київській фабриці реж. О. Довженко.

ФОРТЕЦЯ ЗНАННЯ

Тисяча на вечір. Три тисячі на тиждень. Півтораста тисяч на рік..

Така програма-мінімум театру культур-фільмів, що міститься в Палаці праці у Київі.

Я був двічі в кінотеатрі. Я двічі до початку сеансу тинявся по закутках фойє, шукаючи очима тих обіцянок, що них надавало Київське ТДРК першому в Київі, й другому на Вкраїні театрові культурфільмів, театрові, що на нього воно—ТДРК—робить ставку, театрові, що його глядача воно обіцяло організувати, втягти до своїх лав, зробити активним помічником і будівником української кінематографії.

Я двічі тинявся по закутках фойє а ТДРК тут навіть і не чутно.

А жаль, бо чогож тоді варті всі передовиці „Кіногазети", чогож тоді варті всі ті галасливі промови на виступах, диспутах вечірках і взагалі, що їх войовниче висловлюють товариші з бюра управи Київського ТДРК, що весь час репетують про робітничого глядача, про пролетарську авдиторію, про людей, що для них „Золоте дно" таки дійсно дорожче за „Кохання дужої людини", а „Покрівля світу" незрівняно вище стоїть і цікавіше сприймається ніж „Справжній джентльмент"?

Це не випад проти ТДРК, бо насправді, якже розцінювати, що в цьому театрі нема бодай одного примірника „Кіногазети", бодай одного примірника з кіно преси взагалі.

І коли я спитав, а що ж робить ТДРК, завкінотеатру мені з кривою посмішкою відповів:

— Вигадує чергову обіцянку, щоб і її зламати.

Театр працює. Правда, покищо погано, бо замісць трьох тисяч, він пропускає через себе лише тисячу на вечір.

Перші сеанси як і в комерційних кінах — майже без глядача. Адміністрація скаржиться що не має добрих культурфільмів, адміністрація скаржиться, що немає організованих відвідувань.

Але поза тим усім театр всетаки працює і роботи своєї не кине. З кожним днем він завойовує все ширші позиції, з кожним днем він все більше й більше втягує й притягує глядачів.

І колиб таки справжню підтримку, таки справжнє шефство всіх тих організацій, що були на його відкритті й що обіцянки розсипали, як добра хмара дощ, то можна з певністю булоб сказати, що цей кінотеатр пропустить не півтораста тисяч глядачів на рік, а 200—250.

А поки що у фойє ні лекцій, ні бесід, ні пояснень. Тихо. Купка одвідувачів розсілась коло столу й шарудить газетами, журналами, брошурами. Кожен насичується індивідуально.

І тільки коли блисне промінь на екрані, коли замерехтять мінливі кадри, — тоді відчуваєш колектив, тоді читаєш в очах одвідувачів могутнє— хочу знати.

І щоб задовольнити оте „хочу знати", накреслено цілу низку заходів, складено величезний плян роботи, притягнуто фахівців з різних галузів техніки, медицини, географії, біології то-що.

За рік має бути продемонстровано до 60 наукових і культурфільмів. Але це на майбутнє.

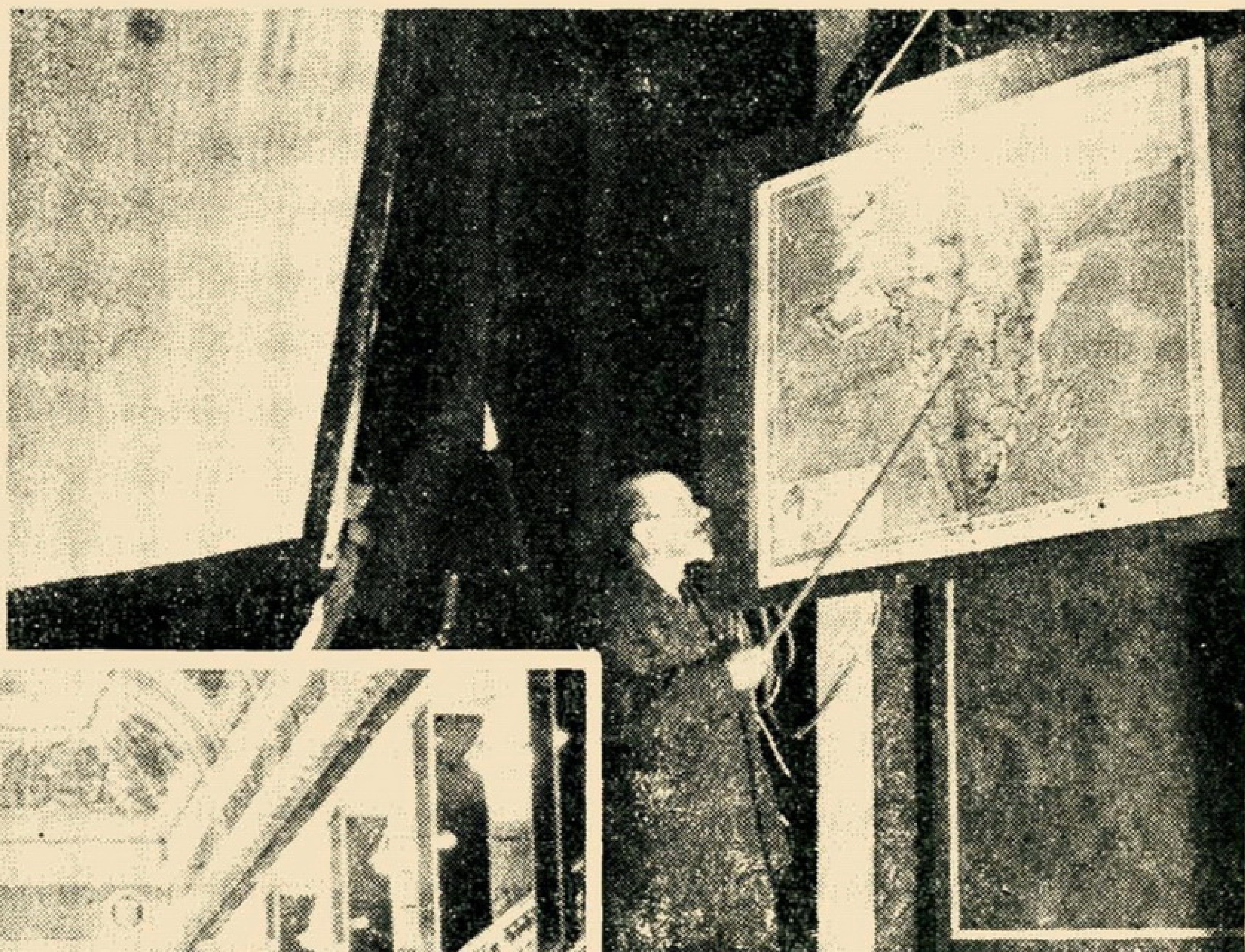
P. S. Мало не забув про лекторів, що перед початком сеансу читають пояснювальні лекції. Як правило вони—фахівці з додатками до прізвищ—професор, доктор тощо.

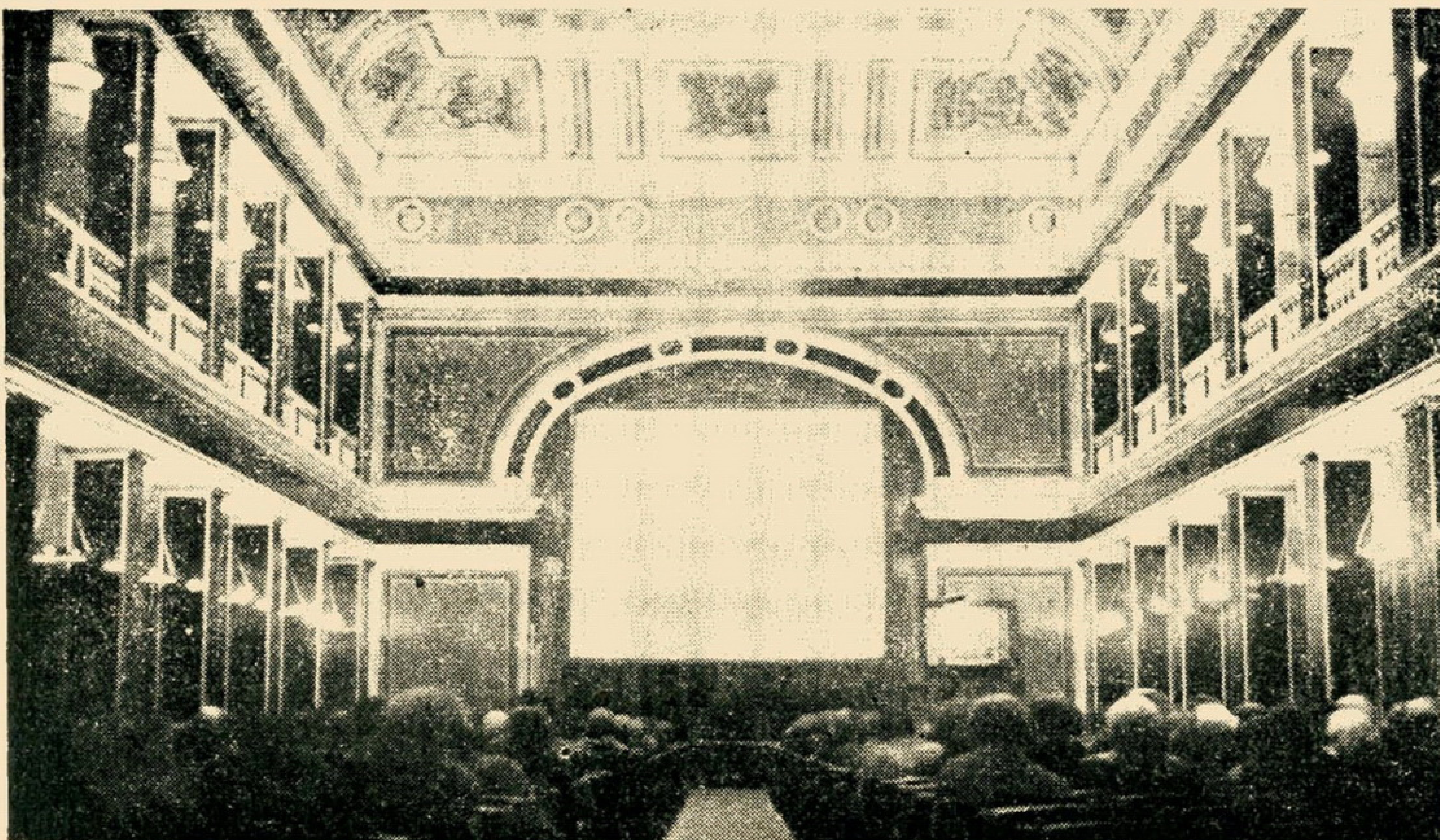
Ці лекції дуже змістовні й цікаві: вони таки дійсно пояснюють...

Сто п'ятдесят тисяч відвідувачів на рік. Триста тисяч допитливих очей буде вдивлятися в екран, шукаючи в ньому порад, знання.

Я придивлявся до облич авдиторії. Я слідкував, як вона реагує на те, що робиться на екрані і я вичитував у більшости її очей пекучу жадобу. Це була жадоба знання. Пооране роками обличчя, заскорузлі руки і зморщене чоло — от найтиповіші риси одвідувачів цього кінотеатру. Вони переважно робітники і за дві години до сеансу (що, до речі, ніколи вчасно не починаються) стискали в своїх руках молота чи пильника, сокиру, чи пилку. Але поряд з такими одвідувачами є й „просто" глядачі, що після сеансу копилять губу й незадоволено вигукують «неінтересно».

На наших фотах: угорі рекляма до культурфільму „Полювання на горилу"; посередині — лектор читає пояснювальну лекцію перед сеансом; унизу — переглядальна заля кінотеатру.

Зеро

Пригода в кіні

Оповідання Йосипа Скружного[1])

Що має людина на цьому світі? Нічого, крім злости та неприємностей—зітхнув старший інспектор Мелсота після того, як улаштувався було по добрім обіді відпочинути на канапі, а його дружина пані інспекторова, не дала можливости спробувати цю солодку приємність.

— І не думай собі, любий Андрію! Піджак на себе й гайда на проходку. Пам'ятаєш, що тобі сказав лікар. Отилько! Що сказав таткові лікар?

Отилька, 29-літня донька пана старшого інспектора додала:— Матуся каже правду. Відпочинок по обіді тобі шкідливий. Йди но на повітря. Дома може ще трапитись тобі розрив серця".

— Дещиця правди в цьому є — „промимрив пан старший інспектор, позирнувши на свою дружину та дочку.—Дома мені й справді може трапитись розрив серця.

І він пішов у проходку.

Дорогою роздумував він над мізеріями життьовими. Спочатку дружина варить йому добру їжу, щоб потовстішав, а тепер, коли в наслідок такої годівлі він має досить жиру, гонить його на прогулянки.

Проте хай вона собі не думає, що він її послухає. Недавно читав він фахову дискусію з приводу анкети про післяобіденне спання. П'ятнадцять лікарських голів висловилися за те, що спати по обіді здоров'ю не сприяє, а шіснадцять учених твердило навпаки. Отже, коли держатиметься він більшости і коли вже має розірватися йому серце, так хай це станеться там, де є лікар під руками.

І спало йому на думку йти спати до кіна. Обрав для цього він кіно, де демонструють картини без перерв. Купив собі квитка на дуже зручне крісло біля стінки, почекав поки загасили світло й під звуки лагідної музики відбував свій щоденний пообіденний сон.

Пан старший інспектор не міг нахвалитися з кіна. Ніяких бурхливих оплесків, без всіляких довгих перерв, драматичних криків на кону— свята тиша в залі, зокрема підчас зворушливих драм. До всього цього ще й те, що він нікого не турбував. Може грішив іноді проти порядного тону, коли починав випадково хропти ві сні, але то ніщо.

...Лиши мене спати, Отилько...

Ходив він до кіна день-у-день і задовольняв як тих, що були „за", так і тих, що воювали з кіном. Був він щоденним відвідувачем, але програми ніколи не бачив: спав спокійно, не тривожили його дикі сни, а по-за цим мав ще й перевагу перед іншими—не псував собі очей.

Касирка вже без жодного слова видавала йому його стале крісло біля стінки, а власник кіна всім вихвалявся, що на його привабливу програму ходять тіж самі відвідувачі щодня.

Пані інспекторова нічого не підозрювала і щоразу вітала свого чоловіка:—Ось бачиш, Андрію, як добре це для тебе. Вже інакше виглядаєш і пузо тобі спадає потроху...

Тривало отак понад два місяці і йшло б може ще й далі, колиб нещасна пригода не поклала цьому край.

Різні причини ведуть людей до кіна. Пан старший інспектор ходив туди висиплятися, молодий банківський службовець Конупек з'являвся туди час від часу, щоб попасти свої очі на розкішних дівчачих голівоньках, а панна Карличка Утрусилова пропонує там многозначними поглядами своє досі ніким незахоплене серце.

І сталося так, що всі ці три особи зійшлися там одного разу один поруч одного. Пан старший інспектор на своєму кріслі біля стінки, панна Карличка поруч нього і тут же пан Конупек, що прийшов останній... Попереду сиділа пара закоханих—страхіття для всіх відвідувачів театрів. Відомо ж бо: закохані ніколи спокійно не сидять. Ввесь час нахиляються одне до одного, стало шепочуть про щось, так що той, що сидить за ними, якщо він не наднормального зросту, примушений хитатися немов маятник під годинником.

Оце хитання й спричинилося до того, що пан Конупек доторкнувся ліктем панни Карлички, а вона, щоб не подумали, що вона лише на це й чекає, посунулася ближче до пана старшого інспектора і торкнулася з цим його плеча.

— Лиши мене спати, Отилько! — забуркотів пан старший інспектор. Йому певно здалося, що дружина жене його на прогулянку.

Панна Карличка всміхнулася і з уст її вилетіло:

— Я не хотіла!

Пан Конупек почув цю розмову і коли після першої частини драми поглянув на своїх сусідів — був вельми здивований:

— Як це? Пан старший інспектор Мелсота, цей багатий і впливовий пан з своєю дочкою. Певно так, бо інакшеб не говорили вони «ти».

А ще він зауважив, що очі панночки кілька разів давали йому зрозуміти, що розмова не була б для неї неприємною. Набрався відваги й почав.

Запитав її, як їй тут подобається, чи часто вона ходить сюди, потім спільно обговорили, що вже побачили і чи ліпше грає Псіляндр чи Басгерман і які фільми кращі німецькі, чи італійські. Далі говорили про те, що й вона вже була один раз в Національному театрі, а що він там був аж тричі. За хвилину вони так добре розважалися, що їм було зовсім байдуже, коли перед ними на білому полотні дочка сипала отруту до вина своєї матері, бо гадала, що та відбила її коханця, хоч мати й була святоха. А коли в зворушливий момент ввійшов до кімнати коханець і мати, нічого не підозрюючи, дала йому отруєне вино то й це вже їх не цікавило: вони мали вже свій власний роман.

Дуже шкодував пан Конупек, що має сьогодні ще поспішати на посаду і що мусить вже рушати. Щойно хотів умовитись з панночкою Карличкою, як почав прокидатися пан старший інспектор. Пан Конупек устав і пошепки сказав своїй шляхетній сусідці:

— Я вам напишу!

— А знаєте мою адресу?

— Знаю — відповів поспішаючи він, уклонився й відійшов у супроводі її огнистих поглядів.

Минуло кілька днів. Пан Конупек сумував по панночці Карличці, а панна Карличка по панові Конупкові. Карличка чекала на листа, але його не було. Потім кілька день шукали вони один одного: панночка ходила до кіна й розшукувала пана Конупека, а пан Конупек ходив повз будинок пана Мелсоти і сподівався, чи не побачить випадково панну Карличку. Коли зрозумів, що чекає по дурному, почав гадати: зустрічатися з панною Карличкою потайки, за спиною такого поважного

[1]) Йосип Скружний—сучасний чеський сатирик-гуморист.

пана, як старший інспектор Мелсота, не було ані добре, ані практично. Мушу, отже, шукати нагоди познайомитися з паном інспектором і переконатися, чи не матиме він нічого проти нього.

Спіткав він пана старшого інспектора дуже влучно у винарні «У Цицерона». Підсів з його дозволу до його столика, почав розмову і за півгодини кандидат на одружіння спостеріг, що пан старший інспектор немає більшого бажання, як віддати свою дочку Отильку. Пан Конупек несміливо дав йому зрозуміти, що він цікавиться нею.

— Ви знаєте мою дочку?

— Так. Маю за честь!

— А подобається вона вам?

— Дуже мені подобається і я був би щасливим, колиб ви, вельмишановний пане старший інспекторе, нічого не мали проти того, щоб...

Пан старший інспектор спочатку недовірливо позирнув на Конупека, але потім зрозумів усе. Молодий службовець перед кар'єрою. На що тільки не піде людина заради підвищення.

І він почав у рожевих барвах вихваляти шлюб, а на кінці розмови закликав пана Конупека прийти в неділю й познайомитися з пані Мелсотовою.

У неділю перед полуднем позвонив Конупек до пана старшого інспектора. Дами були дома самі й пані інспекторова прийняла гостя. Він відрекомендувався їй з букетом у руці. З кількох його плутаних слів вона зрозуміла, що прийшов він засвідчити свою пошану і дозволити йому поговорити з панночкою.

Вона вийшла й надіслала до кімнати панну Отильку, що сіяла від радісного хвилювання. Сама, розуміється, залишилася за дверима.

Панна Отилія уклонилася, пан Конупек так само уклонився... настала болісна тиша.

Панові Конупку спало на думку, що це мабуть бона і він вже хотів щось сказати, але розмову почала панна.

— Матуся сказала, що ви бажаєте говорити зі мною...

— Але... себто так... проте я властне... прошу пробачити, але ви маєте сестричку? Правда ж!

— Ні не маю, я одиначка — солодко відповіла пана Отилія, гадаючи, що вона зробить йому дуже приємно, подавши надію на велике придане.

Пан Конупек зовсім розгубився і не знав—куди й що. Мацав букета, переступав з ноги на ногу й дивився в двері, чи не ввійде часом його справжнє кохання, чи бодай пан Мелсота.

Панна Отилія уперто чекала, коли вже претендент на її руку висловиться, щоб могла вона його пригорнути.

Кінець кінцем пан Конупек вичавив з себе:

— Пробачте панно, але тут трапилася помилка. Або ви повинні мати сестричку, абож я попав не в ту кватирю. Адже я в пана старшого інспектора Мелсоти?

— Певно що так, але я є його єдина донька.

— Це не так. З паном старшим інспектором ходить ще й друга дочка.

Що? З моїм татусем! Це жах. Мамо! Мамо!

А пані інспекторова, що стояла за дверима, щоб чути кожне словечко, й що мала вже увійти з благословінням, ледве втрималася, щоб не вскочити з прокльонами на устах. Але якось стримала себе.

— Що ви сказали, пане! Мій чоловік з іншою дочкою? Що він має ще одну дочку?

Вона схопила пана Конупка за комір і трясла ним, як парубок яблунею.

— Говоріть. пане! Ви мусите все сказати! Де ви його бачили?

— Ну, в кіні Але дозвольте: бачу, що я сказав таке. що мало назавжди залишитися таємницею, пробачте..

Він випростався з рук розгніваної пані інспекторової, схопив у передпокої капелюха і враз утік, куди очі дивляться

Пані інспекторова і дочка Отилька залишилася, ніби громом прибиті. В першу хвилину не знали, що з ними робиться.

...І трясла ним, як парубок яблунею...

Потім почали навперемінку умлівати. Насамперед зомліла на канапі мати, дочка її відхожувала. Потім знепритомніла дочка, мати терла їй скроні одеколоном. А коли обидві були при собі, то почали спільно лютувати й лементувати.

— Ось бачиш, що маємо з того, що ти не стежила за своїм батьком. Тяжко було ловити жениха, коли я була сама. Тепер матиму на шиї ще сестру, а можливо ще й красивішу, ніж я. А хто знає, як вона вихована? І чи не грає часом вона в теніса та не танцює фокстрота?

— А я дурепа ще відряджала його завжди по обіді з дому. Напевно ходив до неї. Такий сором, така ганьба!

— Але й не подумай, мамо, щоб я поступилася їй щось зі свого приданого—і в голову мені не спаде. А якщо захочеш узяти її додому, то я й з хати піду геть...

— Щоб я взяла її до себе! Дитину своєї суперниці! Та нізащо на світі. А він і не соромиться, публічно водить її до кіна та вишукує жениха.

— Для мене за весь час не привів жодного!

— Я з ним візьму розлуку...

— Але тоді, як я віддамся? Сама знаєш, що кожний хоче собі молоду з порядної родини...

В цей час задеренчав дзвінок.

— Це він. Почекай же, старий грішнику. Боже, боже, моє серце... воно розірветься ще раніше, ніж я йому все скажу...

Пан старший інспектор увійшов до кімнати.

— Так як там з обідом, Отилько? Вже скільки годин?

— Сьогодні немає ніякого обіду...

— Що пак трапилося? Плита димить, чи куховарка може захворіла... В чому справа?

Пані інспекторова підійшла до свого чоловіка і гостро дивилася йому в обличчя.

— Андрію! Говори правду й не заперечуй. Я все знаю...

— Ради бога. Що знаєш?

— Андрію, куди ти ходиш щодня пополудні замість спати на канапі?

— Пан старший інспектор зблід і в роспуці дивився то на жінку, то на дочку.

— Так признаєшся ти, чи ні?—зарепетувала пані Мелсотова, не дочекавшись поки її чоловік почне сповідатися.

— Ти сама в цьому винна!

— Я? Чи не догоджала я тобі? Не мав ти вдома всього, чого тільки душа твоя бажала?

— Не мав. Ти не давала мені після обіду спати і я почав ходити до кіна.

— І там ти з нею познайомився...

— З нею? З ким?

— З ким? З матір'ю твоєї дочки...

— З тобою?

— З тією, другою.

— З якою другою? ходив до кіна спати і от знай про це.

Але пані інспекторова не дала так легко себе переконати. Ще тричі вона умлівала, дві пляшки одеколону вихлюпала на неї Отилька. Хоч і погрожувала панові Мелсоті розлукою—дарма,—пан Мелсота не визнав другої дочки.

Але прийшли для нього тяжкі часи. Дружина йому не йняла віри і взяла аж трьох дедективів, що стежили за бідолашним старшим інспектором скрізь куди він не ходив. Само собою: зі злости він аж помарнів. Що правда, тепер він міг би спати вдома, але сон пішов від нього геть. Поперше тому, що шукав пана Конупка, щоб той пояснив йому в чому справа, а по друге тому, що почав задумуватись над тим, чи й справді не почати йому романтичну історійку, щоб досягти розлуки.

А пан Конупек шукає й досі своєї знайомої з кіна, а панна Карличка даремно чекає на листоношу.

Переклав з чеської *Б. Горденко*

ЧЕРВІНЦІ

Здавалося б на перший погляд: чим відрізняються між собою частини Червоної армії в їхньому героїчному і славетному минулому?

Здавалося б: історія всіх частин Робітниче-селянської радянської армії однаково героїчна, всі вони народилися в полум'ї Великої Революції, всі вони віддано билися з незчисленними ворогами влади пролетаріяту та трудового селянства. Історія тих червоних частин, що билися у нас на Україні, формально не відрізняється від історії боротьби сибірських, надвольських, або туркестанських і кавказських частин та окремих загонів Червоної Армії. Але в крицевих лавах нашої армії є такі частини, що історія їхнього походження заслуговує на те, щоб їх відзначити зокрема, підкресливши їхнє історічне значіння. До таких частин Червоної Армії належить, без сумніву, Червоне Козацтво України, що його було утворено в грудні 1917 року.

Цього року надходить десятиріччя організації Червоного Казацтва. Цього-ж року в РСФРР святкували 10-ти річчя знаменитої Чапаєвської дивізії, що героїчними вчинками своїми заповнила одну з найкращих сторінок історії Червоної армії.

Але-ж поруч, навіть, і з знаменитою Чапаєвською дивізією, 8-ма дивізія Червоного козацтва України, що її було року 1919-го перетворено на корпус Червоного козацтва, варта того, щоб відбити на екрані і добу, що породила цей корпус, і боротьбу самого Червоного козацтва за визволення Радянської України, за зміцнення радянської влади на Україні. В противагу куркульсько - шовіністичному Вільному Козацтву України, що його було утворено Петлюрівщиною, Народній Секретаріят Української Радянської Республіки, постановою від 27 грудня 1917 року утворив справді таки народнє, справді таки революційне Червоне козацтво, що святкує цього року 10-тиріччя існування свого, як корпусу, і 12-тиріччя з дня народження перших загонів своїх.

В художньо - історичному фільмі, що його зараз готує група режисера Чардиніна відбиваються головні моменти з доби народження Червоного козацтва, неймовірно тяжкі умови боротьби його, поруч з боротьбою Партії, з насильствами, з мародерством різних „спасителів“ „неньки України“, боротьби Червоного козацтва з окупантами, жовтоблакитниками, білогвардійцями, білополяками й десятками банд...

Ця боротьба варта того, щоб її зафільмувати, ця боротьба варта великих літературних і кінематографічних полотен, бо вона просякнута наскрізь героїзмом. Коли вчитуватися в історію боротьби червоних загонів робітників і селян України, коли вчитуватись у сторінки історії повалення білої й жовтоблакитної контрреволюції, ніяк не обминеш червоного козацтва: воно завжди займало чільне місце в цій боротьбі.

І тепер, святкуючи 10-тиріччний ювілей цього авангарду Жовтня, цього крилатого месника й борця за всесвітню ідею, ідею пролетарського Жовтня, ми фільмуємо ці події, щоб залишити нашим нащадкам героїчну пісню про „Червінців“.

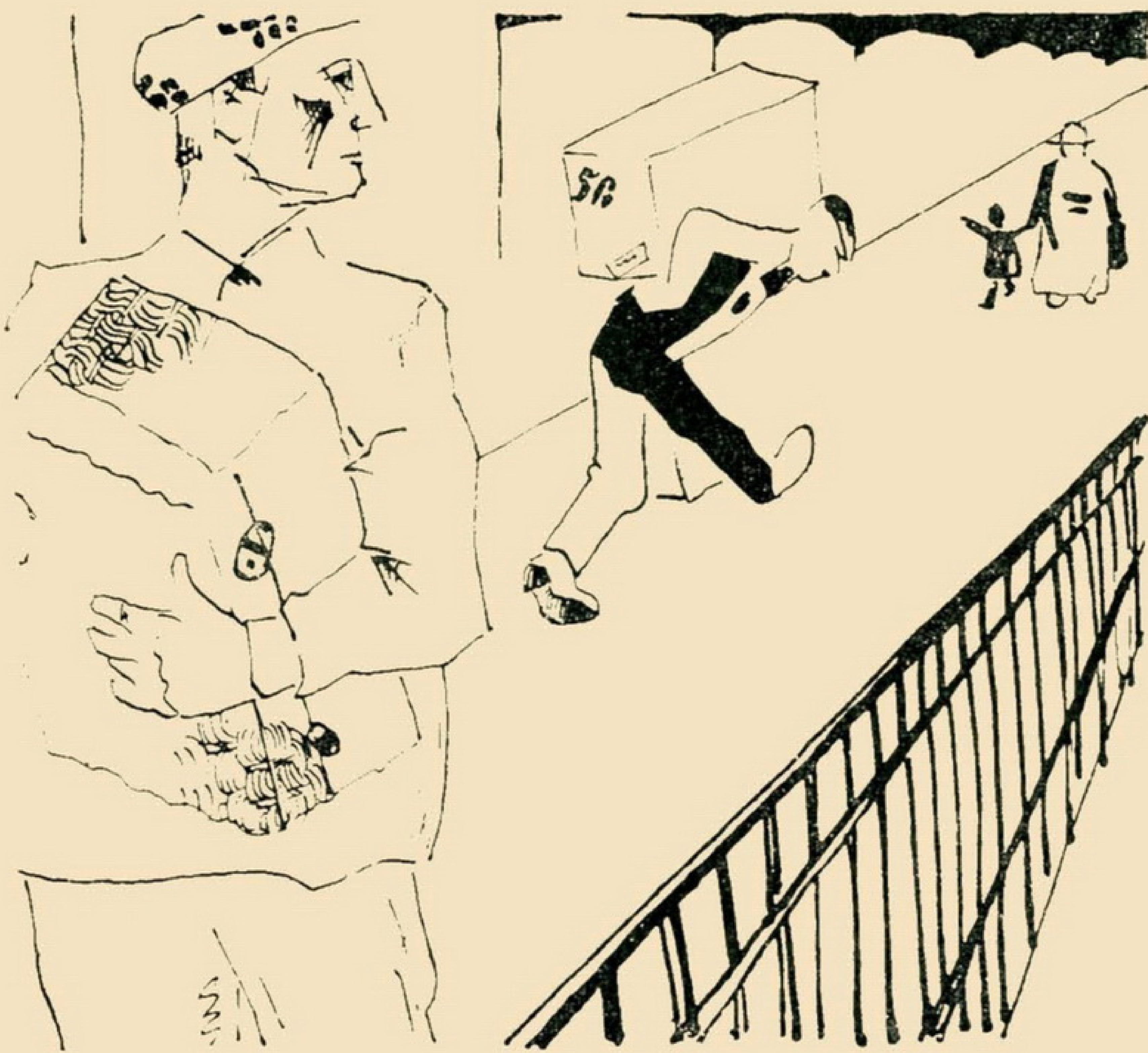
О. О.

На наших фотах — кадри з цього фільму, що його ставить реж. Чардинін. Майже всі ролі в цьому фільмі виконують „Червінці“.

На фабрику

Що таке Одеса—знають всі, навіть і ті, що не знаються на географії. Що таке одесіти, теж мабуть всі знають. Про це знав і я. Тому, як тільки зупинився поїзд біля перону, і всі поволі почали виходити з вагонів, я схопив свою валізку, міцно стиснув її обіруч і пішов до виходу, озираючись на всі боки, щоб хто бува не хапнув речей. Н о с і я м я н е д о в і р я в.

...Я схопив свою валізку...

Це про Одесу... А от що таке одеські візники, мабуть знають не всі. Не знав і я.

— Скільки до кіно-фабрики?

— Три карбованці, громадянине. Сідайте, добре прокатаю!

В Одесі я колись був, але де міститься та кінофабрика, до якої треба було потрапити, я не знав.

— Ну, якщо візник хоче 3 карбованці, то певно ця фабрика дуже далеко, — поміркував я: — треба всетаки поторгуватись!

— 2 карбованці!..

— Та ні, що ви... Два з половиною. Ну, сідайте.

— Гаразд. Везіть.

Поїхали. Куликовим полем, Пирогівською, Пролетарським бульваром... Не встиг я і почати мріяти про те, як я себе поведу на фабриці, як візник зупинив коня. Я глянув праворуч. Пустка. Маленький одноповерховий будинок, пофарбований під цемент. Глянув ліворуч: паркан, дуже гарні ворота, два величезних леви, за ворітьми порожній двір, трохи праворуч (у дворі)—якась шкляна хатка і... більш нічого.

— Чого ви стали?—гримнув я на візника.

— Як чого? Приїхали! Це к і н о - ф а б р и к а!

Довелося вилізти, з жалем віддати два карбованці, взяти валізку знову в руки й шукати когось з людей. Так я й зробив. Взявши валізку, я боявся глянути на візника, який дуже обережно ховав гроші в кишеню і, як мені це здавалося, посміхався. Заробіток був добрий і дуже легкий. Мабуть такі заробітки траплялися не часто. Але всеж траплялися, бо, як я вже потім дізнався, одеські візники пізнають „чужих“ одразу, з першого погляду. 2 карбованці для того часу були великі гроші, тим більш для мене, у якого все було розраховано, як у справжнього студента...

Був це 1924 рік...

Так мене зустріла Одеса, коли я, маючи в кишені запрошення на кінофабрику, поспішав побачити „велетенські будівлі“ —фабрики культури.

Що-ж я побачив?

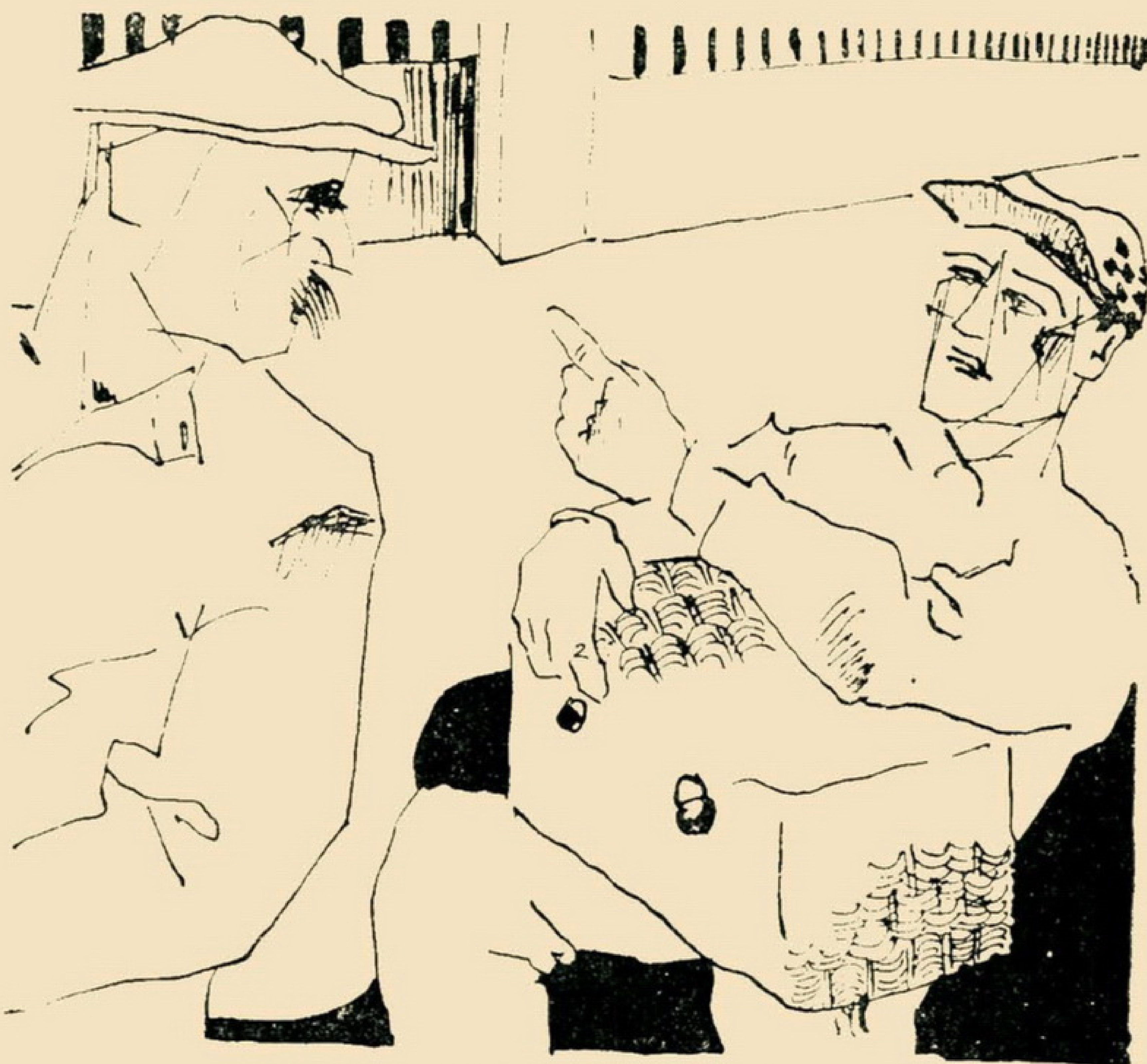
Фабрику я уявляв як велетенську будову, з димарями, вагонетками, гудками, сотнями робітників, акторів тощо. Я гадав, що за цілий кілометр від кінофабриці почую свистки, галас, побачу величезні парки, сади, алеї, ліс, різні будівлі різних стилів, басейни тощо... Я багато читав різної літератури бачив багато фотографій закордонних фабрик і в моїй уяві малювалася фабрика лише в такому вигляді і в такій формі... Але це був тільки 1924 рік... Це було тоді, коли українська кінематографія не нараховувала ще й року свого існування.

На фабрику ми пішли втрьох: я, режисер А. Ф. Лундін Дмитро Ердман. Мене дивувала кожна дрібничка—я все бачив, уперше. Мої супутники розповідали мені про все що мене цікавило. Як всі, що приїздять до Одеси, я перш за все підійшов до кручі, щоб глянути на море. Море штормувало...

Пішли до павільйону...

Тоді був лише один павільйон, той самий, що тепер має невеличку дощечку з написом: „павільйон Ч. 1“.

Готувалися до здіймання в підвальчику для картини „Укразія“. Тут я познайомився з т.т. Чардиніним, Шором, Ковригіним і інш. Фільмували сцену, коли Зеркалова (робітниця) приходить до шинку й бачить на столі, як було умовлено, пляшок 7 + 2. Грали Панов та Зеркалова.

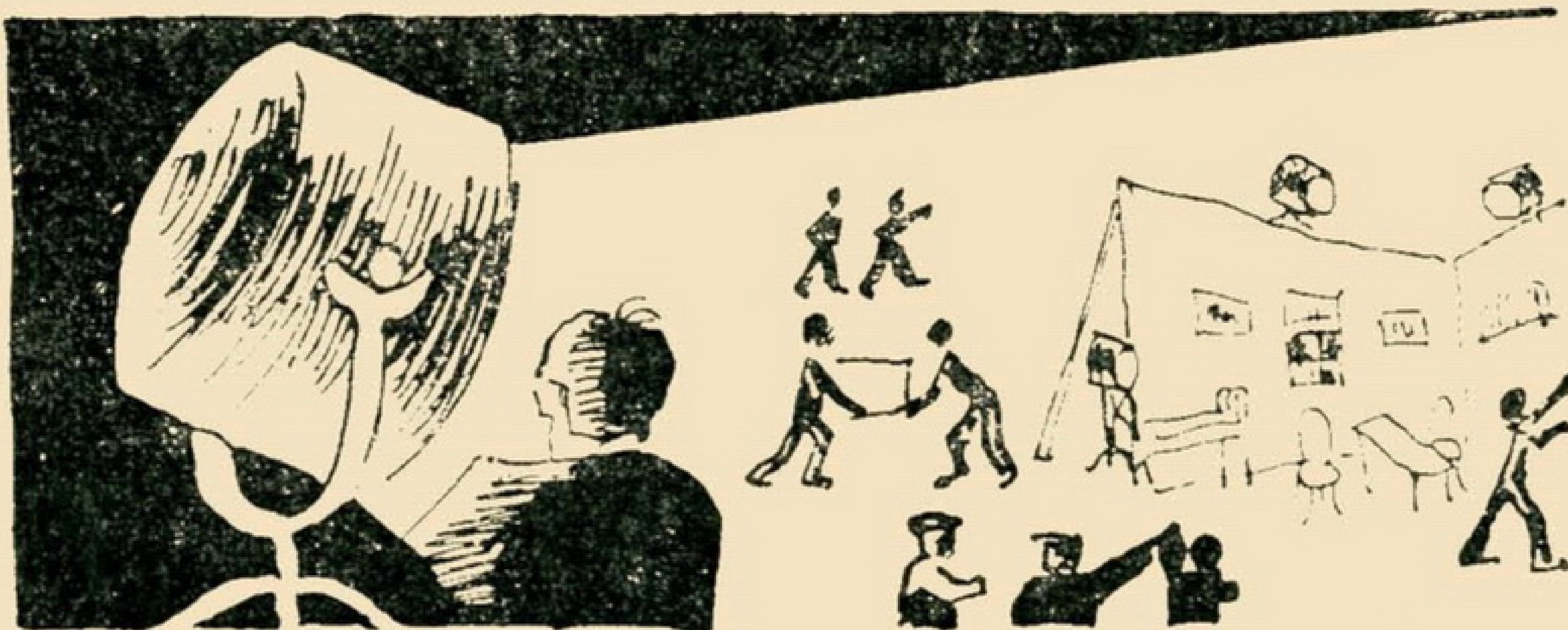
...Як чого? Це кінофабрика!...

Не було галасу, свисту, мільйонів ампер світла, парків, басейнів. На фабриці було тихо. Зрідка двором проходила людина. Знимали тихо, знимали дуже економно. Як тоді знимали? На це мабуть дасть відповідь „сьогодні“—ці фільми демонструють ще зараз. Не було технічного устаткування, апаратури, звязку з закордоном, теорії, —фільми робились поволі, примітивно.

Все було сіре, звичайно, буденне. І тільки ночами над містом спалахувала заграва, що розвіювала цю буденність.

Так дійсність розбила мої мрії й, прийнявши мене в свої обійми, дала мені змогу побачити на власні очі, як розвивалася й дійшла до сьогоднішнього стану українська кінематографія

К. Федоровський

...Здіймання почалося...

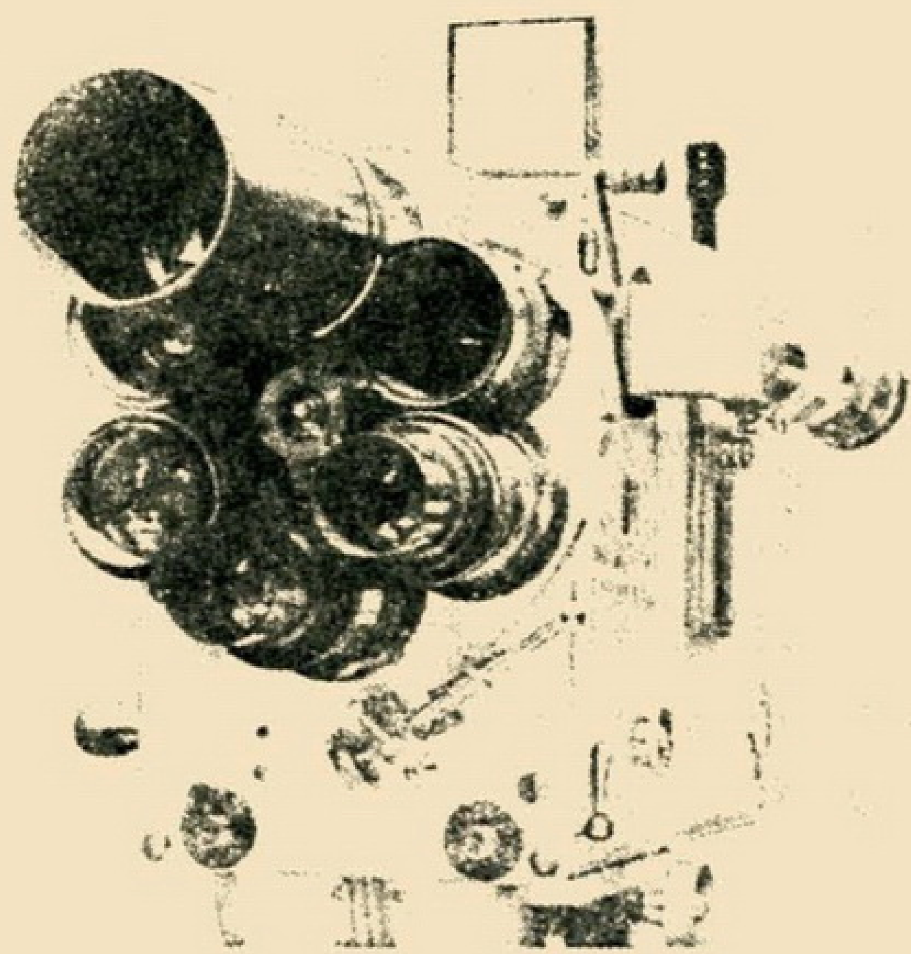
НОВИНИ ТЕХНІКИ

Металевий екран

Д-р Габрієль Вайншенкер винайшов у Сполучених Штатах металевий екран, що на ньому можна проектувати так німі, як і тонові фільми, при денному й при штучному світлі, зокрема, цей екран прекрасно відбиває кольорові фільми. Але крім цих переваг, він має ще одну — він матиме 350 кіно-театрів, устаткованих за системою „Клянгфільм" і 125—за системою „Тобіс". Вартість проекційної тонової апаратури по кінотеатрах Німеччини наприкінці цього року виноситиме 11,4 мільйони марок.

Камереклер 1929

Французька фірма Еклер випустила новий зразок здіймального кіноапарату під назвою „Камереклер 1929", що є новим кроком уперед в справі кіноздіймальної

апаратури. Нова камера має шість об'єктивів різної світосили, ясности та фокусів й забезпечує найкраще наведення на фокус та найяснішу й різку фотографію. На фоті подаємо камеру.

Тонфільм радіом

Закордоном дуже дотепно застосовано радіо до демонстрації фільмів із тоновим супроводом. Перші спроби, дуже вдалі, зроблено в Берліні з останньою сенсацією німецького екрану,—фільмом Е. Дюпона „Атлантик". На екрані показують фільм і в той-же час абсолютно синхронізовано передають до переглядової залі по радіо тоновий супровід фільму, що його виконують на радіо-станції.

Успіхи телевізії

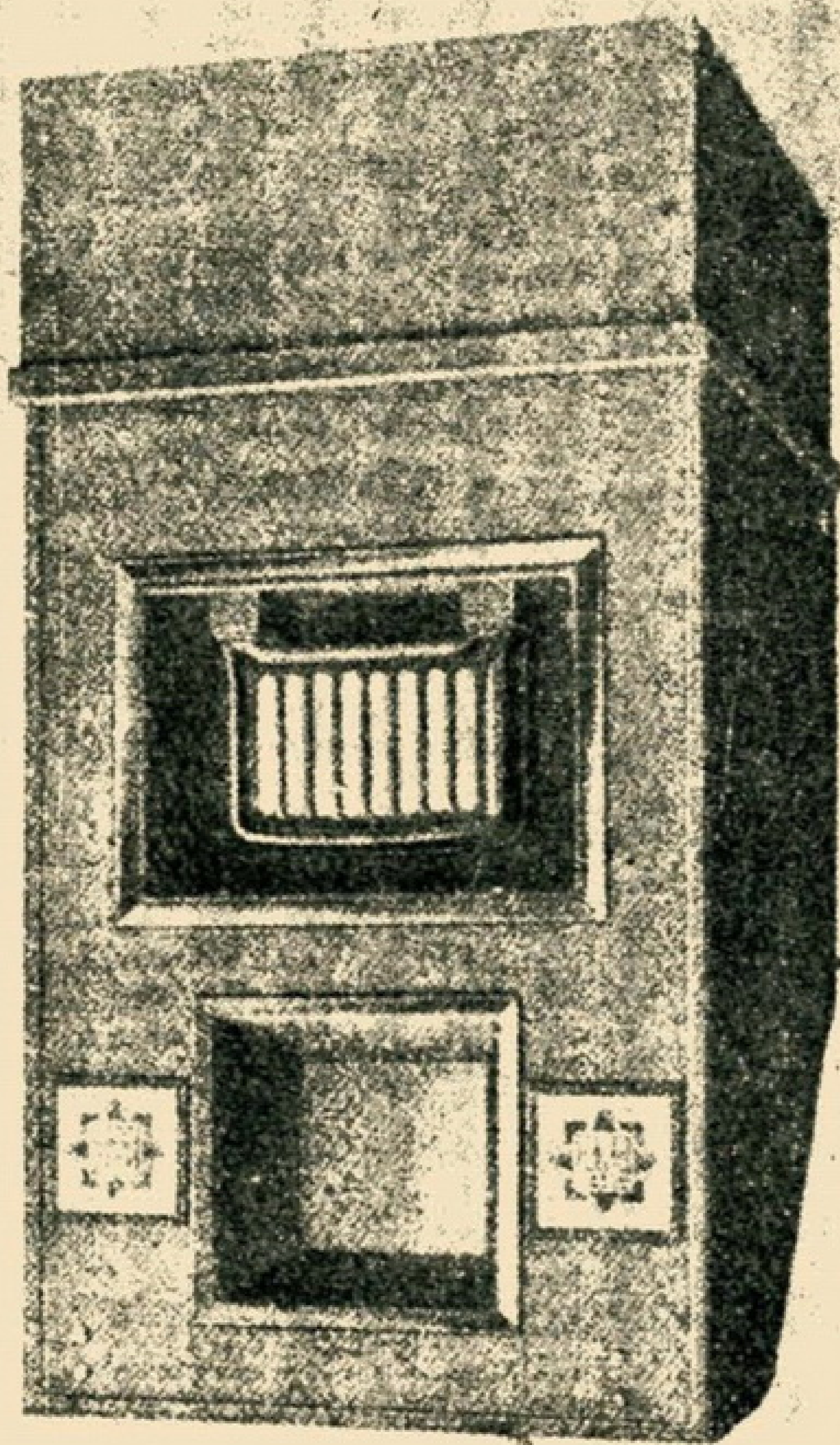
Справа з телевізією, тоб-то з винайденням способу бачити в одному місці те, що робиться в іншому, далекому, переживає зараз те саміссінько, щой вісім років тому справа з бездротовим телефоном. Такий спосіб, вірніш такі способи, вже винайдено, справу зрушено з місця, лишається тільки зробити їх приступними для громадянства.

На недавній радіовиставці, що відбулася в Берліні, можна було бачити рухливі образи, що передавалися здалека й показували різні предмети. З того часу вже пішли далі. Як повідомляє англійська кіногазета «Фільм-Уїклі» («Фільмовий Тиждень») телефонна компанія Белл винайшла спосіб переводити на екран образи у природніх кольорах разом зі звуками. Образи передають без будь якої ясности. Можливі удосконалення цієї справи виявляться в найближчому часі.

Телевізію не треба плутати з радіо-образом. Радіо-образ вимагає для передавання певного часу. При телевізії, навпаки, передачу образу треба зробити що найбільше в одну двадцяту секунди. Таким чином, через безперевне передавання образів досягають враження, що образ рухається, тоб-то такого самого враження, як у кіноматографії.

Зараз за перемогу в справі телевізії борються три системи передавання образів: система Телефункен Каролюса, Мілгали та Берда (Baird).

Яка з цих трьох систем переможе — сказати трудно, бо вони всі по різному працюють. В той час, як апарати Берда коштують тисячі, апарат Мілгалі коштує надзвичайно дешево—що найбільше 30 марок, його може зробити кожний, хто має звичайний детекторний радіо-приймач. В кожному разі вже зараз можна безперечно казати, що в справі телевізії радіо займатиме важливе місце. Радіотехніці тут прийдеться чимало попрацювати.

Варто відзначити заяву радіокомісара Німеччини, державного секретаря д-ра Бредова. Він в вересні підкреслив, що за кілька місяців єдину систему телевізії буде так удосконалено, що можна буде почати масову практичну роботу.

Одна з недавніх мрій людини—бачити те, що робиться ген-ген далеко—стає дійсністю. Робітники й селяни повинні якнайширше використати телевізію, як знаряддя піднесення культурности мас і чинник у будуванні соціялізму. На нашому фоті — приймальний апарат системи Телефункен-Каролюс.

Кольоровий тонфільм

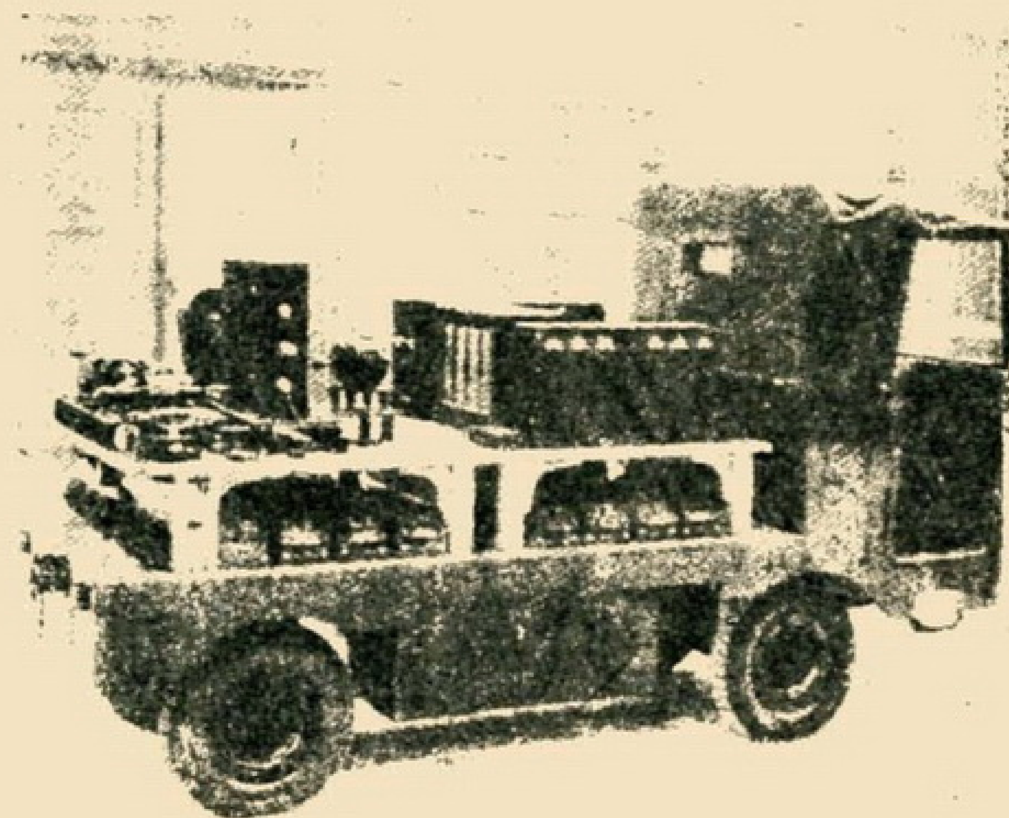
Новий тонфільм за участю славетного американського співака Ал. Джолсона матиме назву «Мама». Цю картину почали зараз ставити в Голівуді, яко кольоровий фільм в натуральних фарбах.

Японський тон-фільм

Тонова продукція в Японії набирає великого розвитку. На початку вересня фірма «Ніккацу» виготовила перший 100% тоновий фільм «Гахісука Короку».

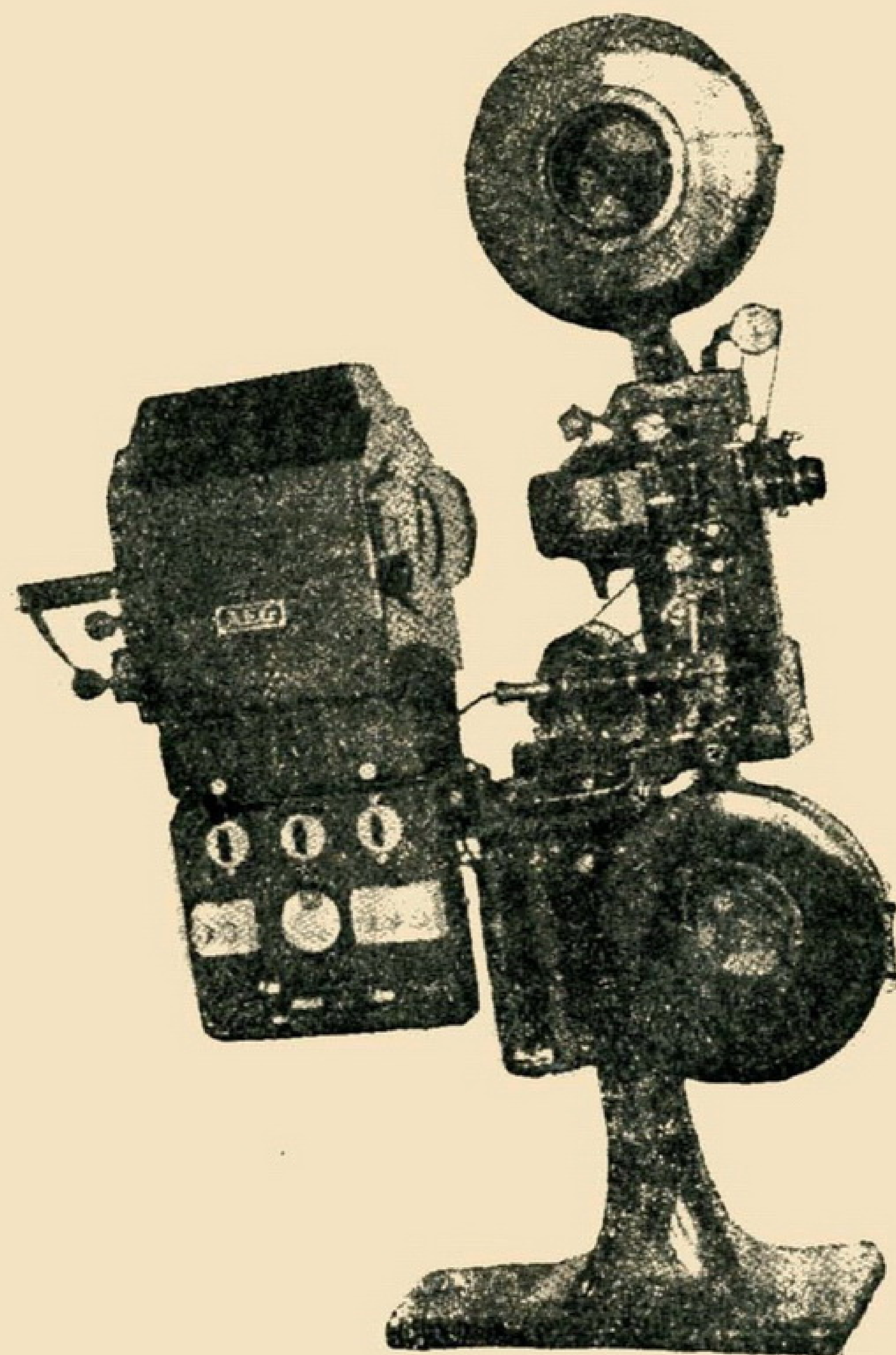
Новини тонапаратури

Німецька фірма „Клянг-фільм" устаткувала кілька автомобілів для знимальної

тонфільмової апаратури. Ці автомобілі вживаються підчас експедицій й дуже дотепно та досконало побудовані.

Так фірма випустила й тонфільмовий проекційний апарат, якими устатковано вже кілька великих заль в Німеччині.

На фотах подаємо зразки цієї тонапаратури.

Чергова сенсація.

Англійська фірма «Бритиш Електрикаль К°» випускає днями новий апарат для проектування готових фільмів. Апарат придатний для обох систем: дискової й реєстрованої на плівку. Господарі патенту реклямують свою систему, як незрівняну.

Ця новина коштуватиме дрібницю... понад півмільйони франків. Перший зразковий апарат закупив великий кінотеатр в аристократичному кварталі Лондону.

КІНО КАДРИ

Кіно-творець

Я артист,
Не яка небудь ступа.
Що з нею розмова на „ти“.
Вірю в творчу емоцію
З пупа,
— як не крути!

З вечірніх сеансів

В світлих сяйвах веселих облич
Сеансу вечірнього кроки...
Смушковою шапкою в шоки
Торкнулася ніч...
Ти пройшла,
І чуття нерозгадані
Зворушила в моїй глибині,
Де муками постаті складені
Екранних днів,
Де чую німі нарікання,
Страждання розгублених слів,
І згадую наше кохання,
Зітхання і стомлений гнів...
Ах, чуття ці такі похожі,
Так добре відомі для нас.
Що я не вернутись не можу
На третій, останній сеанс.

„Знак Зоро“

Борець, хитрун і фізкультурник,
Якого жир і дур зкрутив,
Безцінну шпаду затупив
За копійчаний поцілунок!

„Звенигора“

Туманами сивими антика.
Шелест спокійний віків.
Жування відважних волів.
Трівога нудних емігрантиків.

„Сюркуф—гроза морей“

Грозить. Тарабанять мечі
І не страшно мені, ані трішки.
— Заробляють отам артисти,
Витрачаються тут глядачі.

І. Гупало

РЕВАНШ КРИЦІ

Німецькі капіталісти ніколи не подарують цього американцям... Німецькі капіталісти ніколи не забудуть того, що ПАСШ ведуть зараз перед у тонфільмовій індустрії. Адже всі підстави вести перед мали німці... Аджеж перші винаходи в цій галузі були винаходи німецькі, перші досліди — були дослідами німецьких лябораторій; теоретичне обгрунтування теж зробили німці... Аджеж **сім років тому** писав Ганс Фогт в німецьких газетах про свої винаходи...

Як же це сталося, що Америка випередила Німеччину?.. Чомуж це по кінотеатрах Лондону та Парижу демонструються американські тонфільми?.. Чому в самій Німеччині тонфільмова справа в руках американських фірм? Чим же пояснити, що найкращі патенти заховані в залізних шафах американських кіно-королів?

Німецькі буржуазні та патріотичні газети не можуть заспокоїтися.. Галас навколо цих тем не вщухає. Немає номера газети, в якому ці справи не обговорювалися б.

Правда, різко й чітко ставити питання про реванш газети не насмілюються. Всеж таки це— американці... Сваритися з ними одверто не варто й безрозсудно, особливо в німецьких умовах.

Але загальний тон і міжрядковий зміст статтів в німецьких газетах не лишає місця для сумніву: справа йде саме про реванш... Справа йде саме про те, щоб німецька кінопромисловість відвойовувала на фронті світового ринку передові позиції тонфільму, примусивши відступити американців.

Тому то й приділяє німецька преса стільки уваги останнім відкриттям і дослідам берлінського винахідника, доктора Штіле, який в своїй лябораторії примусив говорити
— сталеву стрічку

В бій проти майже всесвітнього панування американського целюлоїду вирушила німецька криця...

* * *

Але що ж то за винахід?

Ось що розказує про нього Євген Чатмарі в „Берлінер Тагебляті“...

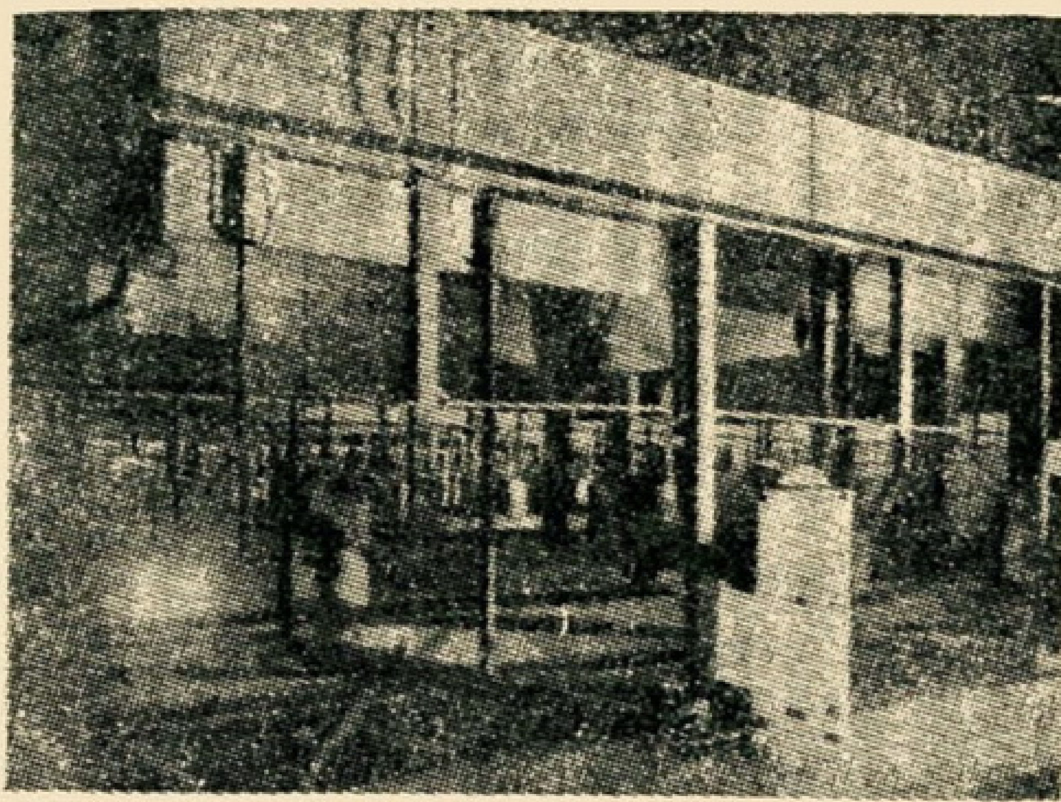
Старенький будиночок у тихому західному районі Берліну. Поверх під самим дахом. Блоки й ферми досить неохайно оббиті лямцем. На низьких столах апарати та інструменти, вольтметри, амперметри, телефони й голосномовці. Три мікрофони різних систем висять угорі на металевій рамі. Посередині кімнати рояль.

Коло однієї стінки — великий голосномовець на підставці з дерева, під яким заховано посилювальну апаратуру. Жодного спеціяльного ательє, ніяких ізольованих стін, ніяких звукостійких кабін. Ця кімната навіть не вільна від луни...

Коли в цій кімнаті сісти перед мікрофоном і промовити в його кілька перших ліпших слів, які вам довподоби, то почекавши хвилин п'ять, а може навіть і три, можна почути із голосномовця голос, який тільки но говорив. Не встигли іще відзвучати слова, як вони вже знову тут...

Музика, скрипка, рояль, дзвін гонгу, мелодійні звуки заводного годинника, чітке тік-так кешенькового годинника — все це за кілька хвилин відтворює голосномовець майже цілком чистим звуком, без жадних шумів, чудово чисто й ясно.

Голосномовець передає всі модуляції голосу. Він кричить і шепоче. Він може говорити повільно, але може й сипати словами. Він може бути різким, але

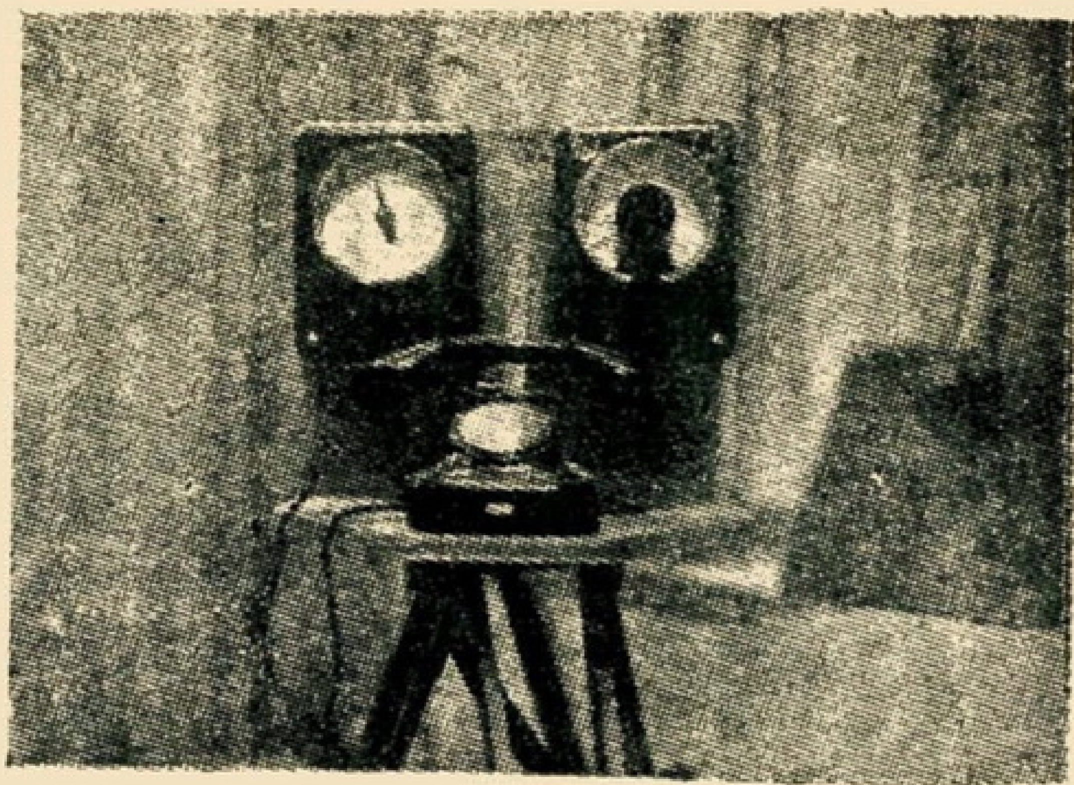
Освітлювальний місток в тонательє.

може бути й меланхолійним... Просто чудесно...

Навіть і п'ять хвилин не пройде після того, як ви сказали свої слова в апарат, а тоненька й вузька сталева стрічечка, на якій звук затримується непомітним для зору магнетним письмом, зараз же повертає їх вам.

Систему Штіле з його крицевою стрічкою, збудовано на цілком іншому принципі. Цей принцип аж ніяк не новий: в основі його лежить ідея телефону.

Звукові коливання підчас розмови, чи деклямації приймаються й передаються через електричний магнет, який сталеву бинду, або дріт, що проходить повз його, більш - менш магнетизує залежно від сили звуку. Таким чином на криці залишається, вульгарно кажучи, магнетична фотограма звуку. Колиж ця намагнетизована стрічка підчас демонстрації проходить через дві спеціяльні мембрани, вони приходять в рух, дають низку послідовних коливань,

Командорський стіл.

що через відповідний посилювач передаються в голосномовець.

Дуже проста ідея. Але докторові Штіле довелося кілька років працювати над тим, щоб сконструювати систему в цілому. Тепер він має вже змогу використовувати свій розмовний дріт всіляко. В його помешканні є одні двері, що відчиняються лише тоді, коли сказати перед ними одне якесь певне слово...

Чим не казкові двері Сезама із „Тисячи й одної ночи“. Але чарівне слово доктора Штіле не „Сезам“, а „Паульхен“.

Доктор сконструював вагонетку, яка почувши певне слово їде, а почувши інше спиняється.

Які переваги цієї системи?

Поперше вона дає змогу одразу ж почути записане. По друге — кількість повторень необмежена. Кожну сцену можна зараз же прослухати й повторити, коли вона вперше погано вийшла. Передача звуку бездоганна. Саме ті звуки, що в системах, які існували досі. передавалися найгірше, система Штіле передає чудесно. Апаратура для передавання значно дешевша від інших. Копіювання—цілком просте. Матеріял — вогнетривкий. Коли сталева стрічка виконала своє завдання, магнетичну тонфотограму дуже просто демагнетизувати, так, що стрічка знову стає „порожньою“ й може знову бути використана.

* * *

Мовну сталеву стрічку можна вживати не лише в тонфільмі.

Доктор Штіле не думав про тонфільм, коли починав свою роботу. Він працював з іншою метою і лише згодом вирішив використати свою систему для кіна. Зберігання звуку, що його здійснює сталева бинда, може бути використано й для іншого.

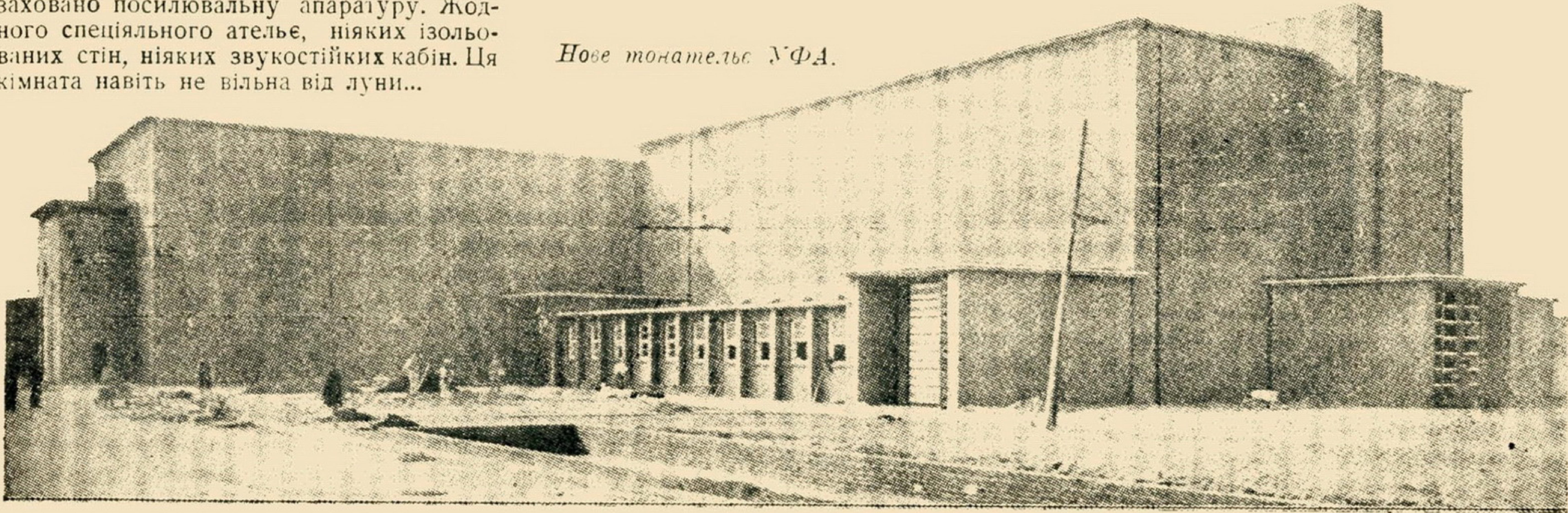
— Протоколювання промов, наукових доповідів, переговорів, допитів підчас судового слідства, тощо, тощо...

Можливості, що їх відкриває винахід Штіле, обговорюються і з цього боку.

Криця вирушає в похід проти целюлоїду. На чиєму ж боці буде перемога?

І. Сорока

Нове тонательє УФА.

Ритм капіталізму

Боротьба за нову музику, що її перший розпочав Георг Гершвін своєю „Синьою рапсодією“, знову посунулась вперед після того, як винайшли звуковий фільм. Ціла армія композиторів з винаходом звукового кіна посунула до Голівуду, працюючи на ниві звукового фільму...

Класики, що ще так недавно дивилися на джаз так, як старе покоління на буйну молодь, тепер вже не виявляють стільки призирства до джазу й їх ставлення до нього явно пройняте терпимістю, ба, навіть деякою долею зацікавлення.

Кіноательє Метро-Гольдвін-Маєр на деякий час перетягло до себе з Метрополітен Опери в Нью-Йорку одного з найвидатніших оперових співців нашого часу — Лауренса Тібета. Він виконуватиме провідну ролю в звуковому фільмові, під назвою „Пісня волоцюги“ (Рогс Сенг), що його ставить реж. Лайонель Баримор.

В перервах між здійманням цього фільму — Лауренс Тібет своїм красивим голосом наспівує пісні славетного Едуарда Кліфорда, більш відомого під ім'ям „Юкілелі Айк“ і не тільки не ставиться з призирством до мистецтва цього джазиста, а навпаки, заявляє, що Юкілелі Айк є кращий виявник американської народньої пісні.

На захист джазу став і відомий російський композитор та піяніст-концертист Дмитро Тьомкин, що вславився своїми творами в Европі та Америці.

Дмитро Тьомкин заперечує, що джаз є ознака дегенерації музики і вважає його за вияв прогресу в музичному розвиткові людини.

Тьомкин, що так вдало поєднав клясичну музику з джазом для постав у паризькому Мулен-Ружі своїм новаторством схвилював увесь музичний світ. В його музиці для музичної феєрії „А-га“, що її буде ставити в Нью-Йорку Морис Гест в наступному сезоні, він також поєднує клясичну музику з джазом.

В кіностудії Метро-Голдвін-Маєр Дмитро Тьомкин, разом з Альбертиною Раш, відомою американською балериною і авторкою балетних номерів кращих музичних кумедій останнього часу, працюють над створенням нової школи балету, що виявляв би дух сучасної музики.

Їм дуже вдало пощастило скомбінувати повільний розмір менуета з джазом і створити новий танок, мішанину з балету й джазу, під вибагливу музику Дмитра Тьомкина, для нового фільму Метро-Гольдвін-Маєр під назвою „Стрельбище“ (Шутінг Галері).

— Неможна заперечувати,— каже цей композитор-піяніст,— що джаз є такаж музика, як і клясична музика попередніх поколінь.

Музика перш за все є вияв психології доби. Стародавня музика, яку, звичайно, звуть і вважають за клясичну, виявляє психологію й настрої епохи та країни, що на їх тлі жив і творив певний композитор. Музика Шуберта відбиває сподівання, настрої та ідеали епохи Шуберта, країни Шуберта і т. д.

Ці настрої та ідеали, відбиті в музиці були б остільки ж доречні в наші дні, як критий фургон на галасливому Бродвеї,— засміявся Дмитро Тьомкин.

Джаз є музичний вияв психології сучасної Америки, — продовжував він, — її динаміки. В джазі більше галасу, ніж у спокійні урівноважені дні давнини.

В формі творів джазу немає стриманности — але й сучасне людство менш стримане, ніж наші батьки й прабатьки. Отже джаз дійсно виявляє дух сучасної людини, таксамо, як і музика Мендельсона відбивала в свій час дух своєї доби.

Сучасні композитори беруть все, що є кращого в старій музиці, — іншими словами вияв у музиці тих ідеалів, настроїв, що не змінилися і для нашого часу і комбінують їх з музикою наших днів, нашої психології, що прийшла на зміну старій, мертвій.

Гершвін був піонером нової школи — продовжував Тьомкин. Він перший зробив наступ на старе.

За його сміливим прикладом пішли інші, і тепер недалеко той час, коли джаз визнають за те, чим він є — за музику, що її породила наша доба.

І. Полонський

На наших фотах — кадри з нового американського фільму „Пісня волоцюги“. Ставить цей фільм реж. Баримор.

ПО КІНОФАБ

„Охоронець музею“

Громадянська війна — це невичерпне тематичне джерело. Тож не дивно, що раз-по-раз на наших екранах демонструються картини, що їх сюжет взято з цієї великої доби.

„Охоронець музею“ — теж сторінка з нашого минулого. Ставить цей фільм режисер Тягно, фільмує оператор Завелєв. Провідні ролі виконують актори: Ніна Лі та Шагайда.

На нашому фоті артистка Лі в ролі з цього фільму.

„Газетники“

Режисер Болотов, поставник дитячого фільму „Шкідник“ тепер ставить на Київській кінофабриці новий фільм під назвою „Газетники“.

Тема фільму—життя й побут хлопчиків-газетників великого міста. Фільм цей має бути незабаром закінчений.

Подаємо кадр з цієї постави.

Що готують режисери?

Група режисера М. Шпиковського закінчує знимання фільму „Хліб“ за сценарієм В. Ярошенка. Фільм має висвітлити взаємини міста та села довкола продовольчої проблеми. Оператор—О. Панкрат'єв, художник С. Зарицький. Головні ролі виконують Л. Лященко, Д. Капка та Гамалій.

Група режисера Г. Тасіна повернулася з експедиції до Туркестану, де здіймала натурні кадри до великого фільму „Дорога вогню“ про колонізаційну політику імперіялістів на Сході. Головні ролі виконують артисти Б. Вербицький, Хайрі, Беляєи, К. Томський, Цоппі, С. Кучинський, Макаберидзе, Курбатова. Оператор—Н. Бельський.

Режисер Г. Гричер закінчує знимання і починає монтаж фільму „Квартали передмістя“ за сценарієм М. Бажана. Фільм трактує національну проблему в родинних взаєминах. У картині грають артисти: Н. Вачнадзе, Р. Орлов, Б. Загорський, І. Юдин. А. Норвіло. Художнє оформлення С. Зарицького. Оператор О. Козловський.

Режисер А. Кордюм закінчує павільйонні здіймання художнього фільму „Вітер з порогів“ („Останній Лоцман“), що змальовує настрої й злам старих традицій в лоцманському селі через побудовання Дніпрельстану.

Оператор Й. Рона. У фільмі грають: корифей української сцени—Микола Карпович Садовський, Л. Островська, І. Козельський, Г. Кузнецов, М. Братерський. Декорації художника В. В. Кричевського.

„Хлопчик з табору“

Режисер О. Штрижак закінчує дитячий фільм „Хлопчик з табору“ за сценарієм Б. Щаранського. Сюжет фільму: історія хлопчика-цигана, що його ви-

зискує багатій; нарешті він потрапляє до дитячої колонії. Ролю циганяти виконує хлопчик С. Щепанівський.

Виробництво тонових фільмів

Великий художній фільм „Земля“, що його зараз закінчує ставити режисер О. Довженко (поставник фільмів „Звенигора“ та „Арсенал“) синхронізуватимуть. Фільм має за сюжет боротьбу двох світоглядів на селі й перемогу нового життя. Головні ролі виконують артисти: С. Шкурат, С. Свашенко, П. Масоха, В. Михайлів, О. Максимова. Оператор—Д. Демуцький.

Художнє оформлення художника В. В. Кричевського.

Поліпшення кінопроєкції по театрах ВУФКУ

Щоб поліпшити якість проєкції майже по всіх кінотеатрах ВУФКУ встатковано дзеркальні лямпи системи „Круп-Ернеман“, що їх виробляє власна майстерня ВУФКУ. Крім поліпшення проєкції, ці лямпи дають заощадження електроенергії на 40%.

Для безперервного демонстрування фільмів по 12 кінотеатрах ВУФКУ устатковано по 2 комплекти проєкційних апаратів. В найближчий час ці комплекти буде замінено на спеціяльні подвійні апарати системи й виробу механічного заводу ВУФКУ в Одесі. До цих подвійних апаратів буде додано проєктор нової конструкції „Українець“. Таких апаратів протягом 1929-30 р. буде устатковано по кінотеатрах ВУФКУ 50 шт.

Щоб покращити проєкцію фільмів, всі кінотеатри ВУФКУ переведено зі змінного струменю на постійний; для цього по театрах встатковано умформери (випростувачі струменю).

Виконання виробничого пляну за 1928/29 рік

Протягом 1928/29 року кінофабрики ВУФКУ спродукували 30 художніх та 37 культурфільмів. Таким чином виконано 97% завдання по художніх фільмах та понад 100%—по культурфільмах.

Випуск кіномехаників для села

24 жовтня в Києві відбувся перший випуск Всеукраїнських курсів кіномехаників-політосвітників. Курси ці, що тривали 6 місяців, закінчило 172 курсанти, яких було відряджено від різних організацій.

Кіномеханики цього випуску працюватимуть виключно на селі.

На урочистому засіданні випускної комісії курсів, що відбулося в клюбі Робос, з привітанням курсантів виступили: Голова Управи ВУФКУ — І. Воробйов та представники Політосвіти, партосередків курсів та ВУФКУ, ТДРФК, Окрвідділу Робмису та інш.

За увесь 1928/29 р. різні курси для кіномехаників, що їх організувало було ВУФКУ, закінчило 220 осіб.

Конкурс на кращий сценарій

Управа ВУФКУ вирішила влаштувати широкий конкурс на кращий кіносценарій для художнього фільму. Умови конкурсу буде незабаром оголошено. Для конкурсних сценаріїв буде приділено низку тем із тематичного пляну ВУФКУ. Найкращі сценарії буде премійовано. Встановлено 6 премій: одна—3.000 крб., дві—по 2250 крб., і три—по 1500 крб.

„Болотяні вогні“

На Одеській кінофабриці режисери Ердман і Біязі кінчають поставу фільму „Болотяні вогні“. Тема сценарія, що його написав М. Ятко, трактує взаємовідносини різних прошарувань села та вплив молоди на новий побут і колективізацію.

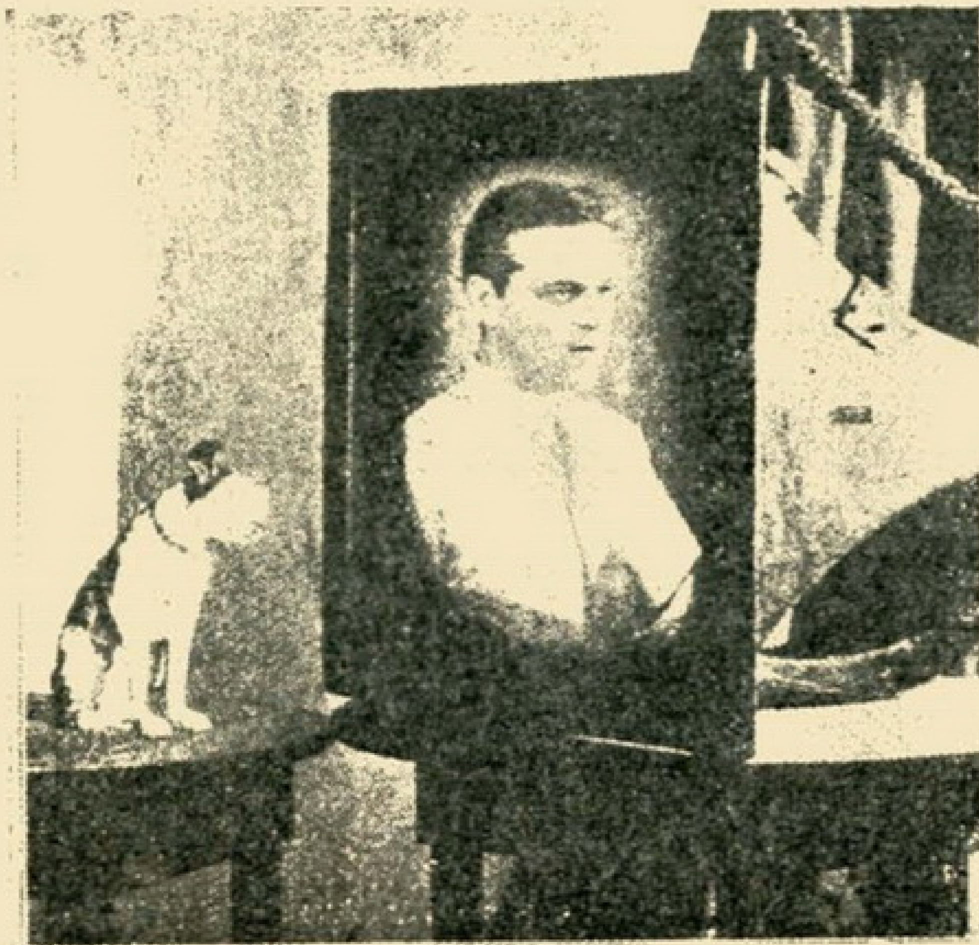

Головну ролю в цьому фільмі виконує актор Масоха. На нашому фоті—кадр з цього фільму.

РИКАХ СВІТУ

Слухає голос свого хазяїна

На нашому фоті кіноартист Олександер Грей сидить перед хатнім екраном, що на ньому він проектує останні кадри з тонового фільму за своєю участю. Крім нього переглядає фільм ще й його чотирьохногий приятель. Фільм зветься „Ні, Нанет", але песика цікавить певно не назва фільму, а щось інше...

„Наша шатія"

Кіногрупа дітей „зірочок", улюбленців американського екрапу, що складається з 4-х хлопчиків, однієї русявенької дівчинки й вченого песика, збагатилася ще на один персонаж. Цей опецькуватий хлопчина в ролі „Товстуна" є Норман Чаней (по екрану „Чебі"), що його фото подаємо тут.

Буржуазія казиться

У Шлезії (німецька провінція) відкрито новий кіно-театр, побудований за останнім словом техніки. Весь персонал театру, включаючи кіно-механіка й музикантів, складається виключно із жінок. Театр належить одній багатій жінці, що ненавидить чоловіків.

Для першого програму показано було „Жінку на місяці" за сценарієм письменниці Теа фон-Гарбу, та культурфільм про життя звірів в Африці, що його поставила відома мандрівниця Лола Крейцберг. Загалом в цьому театрі демонструватимуть виключно ті фільми, що їх ставили жінки. Кажуть, що до театру матимуть вступ лише жінки-одвідувачки.

Бокс і кохання

Кохання й бокс—дві неодмінні принади американського кіна.

На фото маємо кадр із фільму „Нічний парад". Гут Тревор залицяється до Дороті Гулівер. Рукавиці не скинуто, очевидно за сценою флірту має йти сцена мордобою. А оскільки фільм цілком тоновий та розмовний, глядачі матимуть приємність чути тріск розтрощенчх щелепів та лайки побитих.

„Гарольд у відпустці"

Закінчено поставу фільму Г. Лойда „Гарольд у відпустці". Американська преса вихваляє цю картину, як одну з найкращих з участю видатного кіно-коміка. Подаємо кадр: Гарольд готується голити собаку.

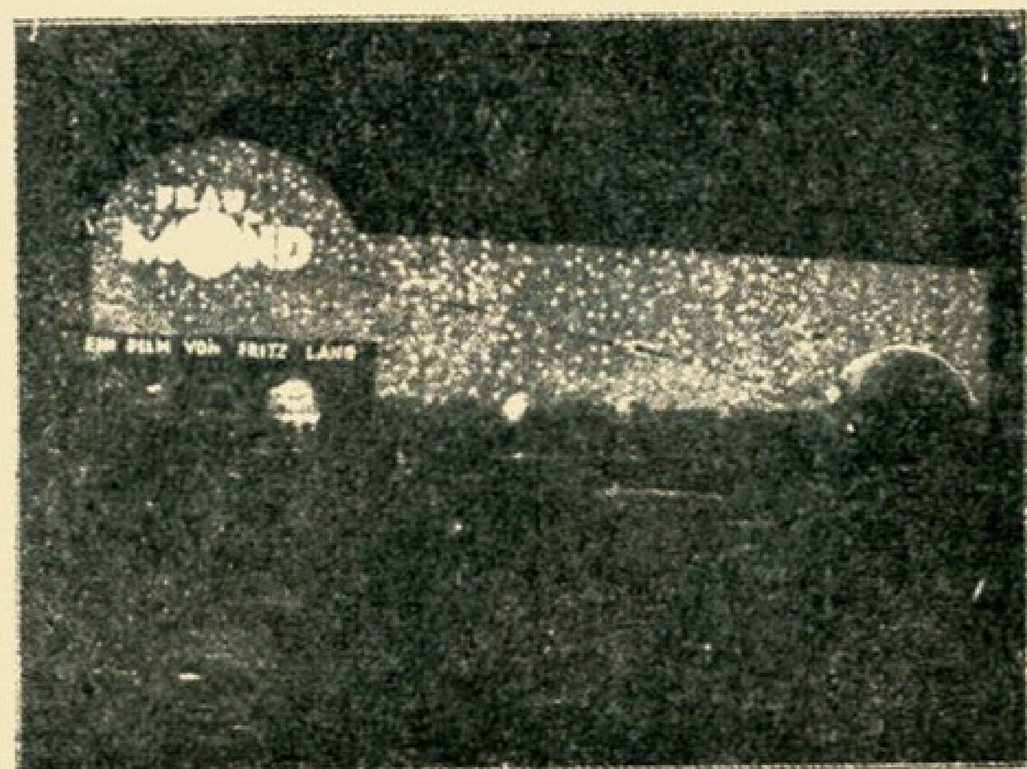

„Атлантік"

Славетний режисер Е. Дюпон, автор книги „Кіно і сценарій" та поставник картини „Мулен Руж", „Цар царів" тощо закінчив поставу свого першого розмовного фільму „Атлантік". В картині з великою майстерністю поставлено масові сцени підчас катастрофи великого трансатлантичного корабля. Головні ролі грають відомі кіно-актори Фріц Кортнер, Ельза Вагнер, Фріц Ледерер.

Виняткове реклямування

„Жінка на місяці" — фільм Фріца Ланга, автора „Нібелунгів" та „Метрополіса, випущено в прокат прем'єрою у великому театрі „Уфа-Паласт". З цієї нагоди над кінотеатром зроблено величезну світляну рекляму, що показує переліт ракети з землі на місяць, як то видно з поданого фота.

П'ятирічний боксер

Американський 5-ти річний кіно-актор Давид Лі—„соняшне хлоп'ятко", як звуть його чулі американці, має грати в новому тонфільмі виробу „Варнерс брати" ролю боксера-дитини.

Подаємо на фоті, як цей п'ятирічний боксер тренується на власній тіні.

Кіно в Европі

Конгрес представників художньо-фільмового авангарду, що відбувся на початку вересня у м. Ля Сарац (Швайцарія), ухвалив організувати „Інтернаціональну Лігу Незалежного Фільму" з метою захисту художнього фільму. Конгрес ухвалив також домагатися послаблення цензури та звільнення від контингентових обмежень для високо-художнього незалежного кіномистецтва. На конгресі брали участь найвидатніші представники кіно-авангардних організацій світу.

Інтернаціональна єдина цензура

Джордж Канти, торговельний аташе Сполуч. Штатів у Парижі подав в останньому числі „Інтернаціонального огляду наукового фільму" пропозицію унормувати й застосувати по всіх краінах єдиний цензурний кодекс для кінофільмів.

Наш конкурс

25

24

НА УВАГУ ФОТОАМАТОРАМ

Редакція журналу „Кіно“ сповіщає всіх т.т. фотоаматорів, що на цьому № конкурс припинено. Тому просимо більш фотів на конкурс не надсилати.

Наслідки жюрі буде вміщено в 23 № нашого журналу.

ЩЕ НЕ ПІЗНО В УКРТЕАКІНОВИДАВІ

передплатити на 1930 рік
журнал та газету української кінематографії
„КІНО“

„КІНО-ГАЗЕТА“

ТА ТЕАТРАЛЬНО-МИСТЕЦЬКИЙ ЖУРНАЛ

„РАДЯНСЬКЕ МИСТЕЦТВО“

„КІНО“ ДВОХТИЖНЕВИЙ, БАГАТОІЛЮСТРОВАНИЙ ХУДОЖНІЙ ЖУРНАЛ

57 премій одержують передплатники на рік **57**

6 книг з галузі кіна й театру,
25 худ. листівок теа й кіноартистів,
26 лібрет кінокартин.

ПІВРІЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ

3 книги,
10 худ. листівок
13 лібрет.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

12 міс.	3 крб. 20 коп.
6 міс.	1 крб. 70 коп.
3 міс.	— 85 коп.
1 міс.	— 30 коп.

Річні передплатники мають розстрочку:

При передплаті	1 крб. 20 коп.
1 березня	1 крб. —
1 травня	1 крб. —

КІНО-ГАЗЕТА

ДВОХТИЖНЕВА ІЛЮСТРОВАНА ГАЗЕТА ОРГАН ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТДРК, ВУФКУ та КИЇВСЬКОГО Окр. ТДРК.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

На рік	1 крб. 20 коп.
„ 6 міс.	— 60 коп.
„ 1 міс.	— 30 коп.
При колективній передплаті	
На рік	1 крб. —

15 премій річним передплатникам
2 книжки про кіно та театр,
8 художніх листівок
6 лібрет.

„РАДЯНСЬКЕ МИСТЕЦТВО“

Радянське мистецтво висвітлює роботу наших театрів, кіна, клюбів та роботу всіх інших галузей мистецтв

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

На рік	6 крб. —
„ 6 міс.	3 крб. 20 коп.
„ 3 міс.	1 коп. 65 коп.
„ 1 міс.	— 55 коп.

10 оперових та драм. лібрет
15 худ. листівок

РІЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ МАЮТЬ РОЗСТРОЧКУ

При передплаті	2 крб.
1 Березня	2 крб.
1 Травня	2 крб.

Передплату приймають по всіх містах України уповноважені „УКРТЕАКІНОВИДАВУ“, що матимуть відповідні на те посвідчення, а також в усіх кіосках кіно-театрів

АДРЕСА:

Головна контора УКРТЕАКІНОВИДАВУ — КИЇВ: Бульвар Т. Шевченка, 12.
ХАРКІВ: вул. 1 Травня 4, представництво УКРТЕАКІНОВИДАВУ.
ОДЕСА: Уповноважений УКРТЕАКІНОВИДАВУ, пошт. скринька № 965.
ДНІПРОПЕТРІВСЬКЕ: Уповноважений УКРТЕАКІНОВИДАВУ.

Ціна 15 коп.

НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ ПО ЕКРАНАХ УКРАЇНИ ДЕМОНСТРУВАТИМУТЬСЯ ТАКІ ФІЛЬМИ РАДЯНСЬКОГО ТА ЗАКОРДОН. ВИРОБНИЦТВА

ВІДДІЛИ	ФІЛЬМИ
КИЇВСЬКИЙ	СЕВІЛЬ. УЛАМОК ІМПЕРІЇ. КАЇН ТА АРТЕМ. ЛЮДИНА З ЗЕЛЕНОЮ ЖАБОЮ. ПРОКАЖЕНА. РЕЙКИ ГУДУТЬ. ПРОЄКТ ІНЖЕНЕРА СТРОНҐА. САМ СОБІ РОБІНЗОН. ПЕРЕГОНИ СМЕРТИ. НА ВЕСНІ.
ХАРКІВСЬКИЙ	УЛАМОК ІМПЕРІЇ. ЗДОБУТЕ ЩАСТЯ. ГАДЖИ-КАРА. ЛЮДИНА З ЗЕЛЕНОЮ ЖАБОЮ. КАЇН ТА АРТЕМ. КУЗНЯ УТЬ. САМ СОБІ РОБІНЗОН. БУДИНОК НА ВУЛКАНІ. НА ВЕСНІ. ПРОЄКТ ІНЖЕНЕРА СТРОНҐА.
ДОНЕЦЬКИЙ	МОЛОДЕ ЖИТТЯ. РЕЙКИ ГУДУТЬ. ЛЮДИНА З ЗЕЛЕНОЮ ЖАБОЮ. САМ СОБІ РОБІНЗОН. БУНТ БАБУСЬ. НА ВЕСНІ. КІННОТА СКАЧЕ. МАРТИН ФАЛЬКГАҐЕН.
ОДЕСЬКИЙ	СМЕРТЕЛЬНИЙ НОМЕР. САБА. КАЇН ТА АРТЕМ. УЛАМОК ІМПЕРІЇ. РЕЙКИ ГУДУТЬ. БУДИНОК НА ВУЛКАНІ. ПРОЄКТ ІНЖЕНЕРА СТРОНҐА. НА ВЕСНІ. МАРТИН ФАЛЬКГАҐЕН.
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ	УЛАМОК ІМПЕРІЇ. РЕЙКИ ГУДУТЬ. ЛЮДИНА З ЗЕЛЕНОЮ ЖАБОЮ. НА ПОВОРОТІ. НА ВЕСНІ. П'ЯТЬ В ЯБЛУЧКО. МАРТИН ФАЛЬКГАҐЕН.